

METAPOLITICA

hoc est

TRACTATVS DE RE, PVBLICA, PHILOSOPHI CE, CONSIDERATA

Politica Graeca vox est, et attribuitur illi Moralis Philosophiae parti, quæ animi passiones et perturbationes secundum Rempublicam instituit, dirigit, et serenat. Graecè enim Respublika politéia dicitur, et quidam concernit, πολιτικὸν

Pólis est civitas, et etiam Α' sv: sed notabilis est inter vocem utramq; differentia. Nam Α' sv significat urbis adiuncta, et domos. Pólis Homines, tametsi aut abusa, aut metaphorico usu aliquando rei diversas confundi videamus.

Sub initium Athenienses α'sv vocarunt urbem suam, quam postea à Minerue greco nomine et scientijs, quæ ibi tradiebantur, Athenas. Inde Latini (imò etiam Hispani, et alijs) habent astutum, sic enim dicunt hominem nondum doctum, sed qui videri nullus sapiens, et malitia sapientia defectum suppleret. Porro quia α'sv locum et non mores significat Α' sv yeitovikòs est, non qui in urbibus urbicis propinquus, sed qui maris. Et Α' sv oportet est urbis lex, non quæ vitas hominum dirigit, sed domorum, murorum et rerum aliarum curam gerit. Latiñæ Adilitas. Et qui Α' sv rōgoi duebantur, inferiorē constituebant Magistratum, et erant decoris urbis, viarum et adiectorum curatores. Et Α' sv qui in urbe proprias aedes possident, et Praefectus militiae præsidia A' sv oīoxos dicitur, quod domos et muros tueruntur.

Et Pólis est ipsa moralis Civitas, Pólioroxos, velut ἡρόον placet, Póliyxos Ciuium Patronus et defensor, et Pólioxis Ciuium Princeps. Hinc Pólitēia, Politia, Morale Ciuitatis regimen. Politica absolute posita solet sumi

Ratio
nominis

quid signifi-
cat Polis?

quid Astu-

quid Astu-
num?

Astugeito-
nius.

Astunomia!

Astunomi

Astuxeni.

Astuochi!

quid Polis

Pólio uer-
sus.

Póliuchus.

Pólietes.

Politia?

pro Christiana, unde Mandianzenus, ita etio omnes Bapti-
tum, non tamen politica per se est, sed illa tamen sanctior,
quod omnis baptus est. Ita et sibi sic omnis baptizator, qui tam
politica excellit, aequalis tamen Baptismatis vir est. Ab Basilius
videtur Christianismum a Politismo distingue, non ut
opposita sed ut bene coherentia; ad cuius mentem Evangelium
est politica virtutum supernaturalium, et politica est naturali-
um virtutum evangelium. sic ait. την κατα το εναγγειον
πολιτικαν ιατροθεον. Reale se gerunt ut pars est, in evan-
gelio, et politica: hoc est in supernaturalium et naturalium cul-
tu. Sicut apud Religiosos Martha et Maria, vita activa et con-
templativa, et apud Philosophos latinos Vita practica et specu-
lativa: sic apud Grecos Πολιτικος θεος, et Λογοτεχνος θεος qui et
παιδετικος seu θεωρητικος vocari solet. Ab Platone de le-
gibus Πολιτικον παν Politica Universitas vocantur Cives
si per modum unius corporis moralis sumantur.

Quis sic
scientia
Politica?

Physica
et Mora-
lis homi-
nis com-
poratio.

Republi-
ca vita
vegetativa.

Sensi-
ta.

et ratio-
nalis.

Homo Ci-
vitas

Porò Scientia Politica est quoddam prudentia, per
quam convenienter disponuntur pertinentia ad bonum Homici-
nis mystici seu civitatis, ut bene notavit B. Thom. 22. quas. 20.
art. 4. sane Civitas est homo mysticus. Homo est civitas mys-
tica, et inter se servant omnimodam analogiam. Homo physicus
componitur realiter et naturaliter materia et forma, corpore
et animo. Habet vitam vegetativam, sensitivam, et rationa-
lem. Et Homo moralis per omnia naturali similis, componitur
materia et forma; eius enim corpus est populus, et Princeps
animus; habet vitam vegetativam, sensitivam et intellectua-
lem. Vegetativam quidem, quia virtutem nutritivam, aug-
mentativam, et generativam. Nutritur ad trahendo quae sunt
sunt conservationi necessaria, digerendo, dirigendo, et reti-
nendo quae conducunt, expellendo superflua seu nociva. fur-
getur peregrinos ciuitate donando, et diuitias congerendo.
Generat novas Colonias emittendo, quae sint filiae et proga-
nes. Vita sensitiva in sensibus moralibus reluet, habet enim
Civitas morales oculos, marales aures, moralem linguam, mor-
ales manus quippe cuius oculi sunt exploratores, lingua
et aures legati manus milites. Et tandem rationalis vita
eminet; archiva enim publica sunt memoria Civitatis po-
litica, Consiliorum sunt mens, et Magistratus est voluntas.

Prodiis est, ut ostendimus Magnus quidam et
Mysticus Homo; et Homo est quoddam Prodigia, seu parva
civitas, ubi presidet Ratio, subrunt potentiae et sensus. Me-
moriam est thesaurus seu archivum rerum omnium;

Synderesis est supremus quidam Legislator, Prudentia est quodam privatum Consilium. Conscientia est Iudex. Cum instituitur lis, uermis accusat, Experientia testatur, aduententia examinat, et secundum Synderesos, Prudentias leges, Conscientia privata fuis dicit.

Politica duplex est privata et publica. Haec est Præ
synddentia quā quis regit alios: illa quā se [h. Thom. 22 quart.
sq. art. 2. c.] Publica vocatur Monitria absolute, et Privata
Monitria prouocari, aut ut alijs loquuntur, prouaseri à pō-
vo, quod est solum et prōvo*r* unitas. Vnde etiam Monast=
e*rov*, locus in quo vacatur Politia Monastica.

Inter Publicam, Privatamq; Politiam, statuenda
est Economica, qua nec tam universalis quam publica, nec
tam particularis quam privata, sed inter utramq; media regis
mini familie intendit.

De hiscūm Politico superius aliqua, nec Universis nota; ibi Politicam secundum communissimum concep- qui sit
tum suum, definio. Passionum et perturbationum mortifican- Politicā!
darum scientiam, impossibile enim ut Politicus sit, qui mortifi- N. B.
catus non sit. Hinc facili negotio subalternarum Politicorum
definitiones eruemus. Politica publica est, publicarum pas-
sionum et perturbationum sedandarum et mortificandarum
scientia. Et Politica Monastica, eadem qua Monastica, sci-
entia mortificandarum passionum et perturbationum privata-
rum. carum scilicet, qua in corde priuati homines procellesunt.
et analogè Politica Economica potest definiri, et subdiudi in
familiarem, familiaremq;

In Politica igitur duo consideranda sunt; Obiectum Obiectum
intrinsecum, et extrinsecum; seu obiectum et finis. Ob- Politico
iectum sunt passiones et perturbationes sedande mortificanda,
et quia licet etiam erradicanda; finis operis, conservatio, aug-
mentatio, perspectio, publica aut privata rei, cuius perturba-
tiones sedantur.

Id ad oculum conspici potest in Republica, quam
qui administrant, concubare, augere, propagare, promovere,
et perficere, tangam finem, contendunt; et quoniam pertur-
bationes et passiones sunt obiectus, illae omnibus modis extir-
pare conantur. Id ipsum suo modo in Economica, id etiam in
Monastica seu Animi directione privata. Qui enim mo-
num reformationi studet, intendit ut finem, Conscientiae
iuritatem, gratia conservationem, coelestium virtutum
augmentum, et conservationis perfectionem, et quia hunc

Pseudo-politica. sinem obtinere non potest, si in cordis sui oceano tempestate permittat, mare claudit; ventos peregrinos furere non permittit, omnes passiones mortificat, omnes perturbationes praoccupat, ut tandem coelo sereno perfruatur. Pseudopolitica eadem arte procedit, non tamen eadem ingenuitate; et non nungquam filij te-nebrarum videntur magis politici quam filij lucis, in resolutionibus suis. Sane Pseudopoliticam descripsi num. Politici avarimentem expressi num. Politici lascivi ideas, et modum discurrendi et Philosophandi num. et tandem num. Politico-christianum ratiocinium. de Antipoliticis aliqua num. subiunxi, que cognosci possunt; nunc igitur ulterius progrediamur.

Quid sit Metapolitica? Sed quo! Ab Metapoliticam, quam tradere hoc libro desidero. Et quid Metapolitica est? Politica subtiliter examinata. Scientia Civilis discussa sublimiore methodo, et speculacionibus altioribus dilucidata. Itane igitur scientiam traditam, oculos benignos, et attentos exoro.

ENS POLITICVM.

Placet hic procedendi modus, summa enim ille claritate et facilitate universa dilucidat, unde sicut in superioribus naturalem, moralemque Metaphysicam tradidimus, sic etiam nunc Metaphysicam Civilem aut politicam. et in ipsa sub uno Ente Postituo decem politicas Categories tradamus.

*uid sit Ens
Politicum?*

Ens igitur Politicum est quidquid ad rem publicam in communi sumptuaria secretum, et suas habet proprietates analogas; Veritatem, Bonitatem, et Unitatem.

DISPUTATIO. I.

De Veritate Politica

*Veritas quotu-
plex.*

Veritas duplex, in essendo et representando: hec eadem ac Veracitas. Omnia quo vere sunt entia politica, etiam habent suam veritatem politican, ab Entitate expressivè distinctam. Nolo inhaerere in expositione Transcendentalis Veritatis, ad Veritatem Civilis transeo, et eius essentiam, proprietates et variæ assertiones speculator.

ARTICULUS. I.

De Assertionum Politicarum Veritate.

*xion et dialec-
con discrimen.*

Reguirit præsens difficultas, ut Sexion naturale ab urbano et palatino distinguamus; quia sicut facultates et scientiae singula nos habent proprios terminos, et proprias vocabulorum acceptiones, sic etiam Politica, in qua modestia et authoritas posculant, ut immunda mundi, inculta culte, indecentia decenter, amara dulciter, et dura blande referantur. Hinc oritur quod multæ propositiones, que in senso grammatico erant falsæ, in politico sint omnino vere: nam sicut Grammatica habet suas secundas intentiones aut suppositiones, sic etiam alia scientie, et inter ipsas Politica digniores, nobilioresq; Porro heum esse declinabilem, variabilem, habere suos casus, suos numeros, posse esse personam patientem, posse agentem; posse esse priorem, posse posteriorem; et sexenta alia Theologie falsa sunt; non enim delinquendus est, qui tota anima et corde amplectendus

nec variabilis esse potest, qui immutabilis; nec cadere qui omnia occupat, non enim unde cadat, habet, nec quo: nec numerum pluralem habet, qui unicus est, et multivlex esse non potest. nec est persona patiens, qui omnia agit, omnia conservat, omnia creat: nec est posterior, qui est principium rerum universarum. Et tamen ista omnia quæ Theologiqe falsa probantur, in sensu grammatis sunt vera. Deus enim delineatur ut Dominus, variatur per sex casus, habet duos numeros, nimirum singularem pluralemqs. In hac propositione Beati vident Heum est persona patiens (sic loquimur) et in tertio loco adeoque duabus alijs dictionibus posterior. Ecce omnia illa, quæ Theologiqe tolerari non poterant, grammaticè sunt primo vera, quorum coniuncta veritas necessaria, non pendet à restrictione aliqui mentali, sed à dialecto; coniunctur enim grammaticā lingua, quæ in Theologia condamnarentur.

Eadem vox
in diversis
linguis solet
diversissima
significare.

Et quia de linguarum varietate non nihil diximus, quis negare poterit unam eandemqs vocem in uno idiomate hanc rem, et in altero rem diversissimam significare. Conferamus Latinam et Hispanam, proponamusqs aliquas voces linguae utriqs communes. E plurimis sufficiunt hæc.

Homo hisp. Iberus. latine Siligo. Forte sic à nostratis superior dictus, quod debeat amare et amari.

Camino. hisp. Ter. et latine à voce Caminus quæ est forax. Senor, eadem est vox ac Senior. Hisp. Dominus et latine Antiquior, seu estate provectionis. Et videtur eo respectasse Hispanus Nomenclator, quod Junioribus Seniores denominari voluerit. Ombre eadem est vox ac Umbra. Hispanie homo, sic dictus, quod natus de muliere brevi vivit tempore, effugit velut umbra et nunquam in eodem statu permanet, at Umbra latine est lucis absentia.

Ocurrit mihi, et more Hispanico te saluto, et in Re-
verentia testimonium dico, Oculor manus Dominationis res-
tit. Mentionem? Sane si loquerer Physicè mentirer, quoniam
illas realiter et vere, non oculor; at quia loquor Urbane, non men-
tior, quia idem est dicere, colitie oculor manum tuam quam sum
ex animo servitor tuus, ad omne obsequium paratisimus.

Kolo uerbum est à Lexio politico exunctum; quod si be uerbo
Kolo
cūt obscena verba, ita et illud inurbanum sit, et proferri non pos-
sit; unde Hispanus, No ay ley de no quiere ait, quod iudicet
Kolo esse vocem exlegem, illegitimam, spuriam, indignamque
a viro honesto proferatur. Petis à me rem, quam prastare non-
volo, et volo tibi in Politica et Civilis lingua respondere. Quid In lexio au-
toce et prude-
nti non reper-
itur uerbum
Kolo; sed lexi-
eius suffici-
tur non pos-
sum.
dicam? Non vole? minime; quia haec verba alterius idioma-
tis sunt, nec rationi consentaneum, ut roganti latine respon-
deam Arabice aut Chaldaice. Sicut igitur mihi lexionem politi-
cum, ut videam quae vox urbana correspondat barbarae, quam
effere non audeo; ibi sic lego. Non possum Politice, idem ac bar-
bare Non volo. Ergo iam scio, qui debeam tibi respondere; loque-
ris politice, et in eadem tibi lingua respondeo, quod non possum.
Sic exponunt hoc uerbum plurimi Viri docti. Diana part & tract
et res. qz. et ex eo Busonius Noctinot in summ Verb. bipartitum
n. q. in marg: Si Pontifex, ait, respondit se non posse, voluit signi-
ficare se non debere.

Non vis uenientia pauperi aliquid dare, tametsi num-
mos apud te habens, ergo in sacra pecuniam habes, eleemosynam
tamen non habes, quoniam eleemosyna non est quacumque
pecunia, sed que erogatur pauperi. Ergo si potenti eleemosynam,
te illam non labore das, non mentieris, quoniam uelos-
tendi, illam non habes.

Cum aliquis est distractus exo extra se dicitur. Alia phrasis
imò etiam cum delirat; cum tamen exo extra se nulla res possit, exponitur
nec ideo arguimus de mendacio qui hanc positionem preferimus.
Quoniam in idiomate politico idem est, esse extra se seu non
esse sibi presentem, quod ita se habere se si non esset oblige-
sens. Ergo si vacans literis, ne impeditur ab impunitu no-
co, iussuo famulis, ut me non esse domi dicant, iussero ne ut-
mentiantur? Non puto. Quoniam viro urbano et politico, poli-
tice et urbane loquentur; et illud extra domum, quod asserent,
aut illud intrá domum quod negabunt, rument in significa-
tione politica ac virtuali; hec enim propositio Dominus

Hic etiam
alia.

meus domi non est, in sensu morali et virtuali equivocat huic,
domi quidem vere, et realiter est, ita tamen se habet ac si domi
non esset, que vera est. Quod si contrarium prutes, disputati-
mus de merita Grammatica, quam enim certum omnia menda-
cia esse male, tam certum propositiones non debere semper in-
telligi in sensu naturali.

Vox etiam Dea politie non nisi pudicam domi-
nam significare certum est, unde non est blasphemus, qui a-
masian Deam appellat, esset tamen si vox sumeretur Theo-
logie. Horatius 2.2. digi. gr. sect. q. 8. 16. Diana p. 9. tr. 13.
res. 20.

ARTICULUS II.

De Veritate Sacramentali: An Confessarius vere negare possit suisse sibi tale crimen confessum?

Hinc intelligi poterit Sacramentalis sigilli securitas; nec men-
tiri qui auditam confessionem postea negant. Accessisti et Casimi-
ro Sacerdoti tuo sacramentaliter locutus homicidium confes-
sus es. Vix recesseras, et Pater occisi supervenient. An illud
homicidium fueris confessus rogat; veritatem nullum dicere; pro-
mia promittit, minas addit. Negat tuus Confessarius. Quid
quod illi sis confessus? minimè. Hoc enim nec malum, nec
ignominiosum est; nam et publice omnes ad pedes Confessarii
provolvimus. Taretur igitur te sibi suisse sacramentaliter
confessum; addit tamen rotundè te non suisse confessum ho-
micideum. Torquetur, cruciatur, occiditur; et tamen maculi
mori, quam secretum fateri. Cui Martyrem Casimirum di-
camus, evehimus laudibus, et pro virtutis defensione mortu-
um asserimus. Sed pro qua ipse virtute passus est? Pro fidelis-
tate, pro secreti custodia, pro Sacramentalis sigilli obseruantia.
Anne mendacium Virtus? Anne Casimirus poterit excusari à
mendacio? Omnino poterit et debebit; nam tametsi verum sit,
quod tu illi homicideum confessus sis, ipse verauerit negavit
te ipsi homicideum confessum esse. Ut rem intelligas, in Casi-
miro duas personas, et si velis duas naturas distingue physi-
cam et moralē. Physice semper et ubiq. Homo est; moraliter
Deus est. Confessarius est, potestatem habet remittendi peccata,
non tamen ubiq. et qualitercumqz, sed in tribunalii Sacra-
mentalii Confessionis. Tu igitur Casimiro confessus, non expo-
sisti tuas mysterias homini physico, sed Deo Morali, seu vires

In Confessa-
rio personæ
duar consi-
deranda.

gerenti bei. Casimirus te audit, te indicat, te absolvit; non
qua Homo, sed qua Deus moraliter, seu quod idem omnino est.
qua vices gerens bei. Pater occisi Casimirum convenit, et
circumvenire conatur. sed quem Casimiro obsecro, quia
duos ostendi, unum physicum, moralem alterum? unum huma-
num, alterum bivinum, aut potius unum physicum hominem,
alterum moraliter Deum? Casimiro quidem physicum, huma-
num, hominem. At hic te non absolvit à peccato homicidij, ho-
mo enim non potest peccata remittere commissa in Deum. Ego
iste veraciter potest omnia negare, quae initia confessionem con-
fessa. Non debet negare te ad illum venisse, quoniam hoc ip-
sum confessionem praecedit; immo nec negare te confessum fui-
re, quoniam hoc ipsum tu concedis, et Christus debet tamen
negare te hoc crimen in particulari esse confessum, quoniam
revera illi quia homini homicidium confessus non es, et men-
tiretur omnino, si te illi homicidium confessum assereret.
Hinc patet primo Fridericum Gruner Viennae Austriae ann.
1646. in disputatione iuridica prudentissime posuisse ista
verba. [An Sacerdos in testem productus compelli poterit, ut
secreta confessionis revelet? minime. quin interrogatus, recte
sine mendacio respondeat de sua ignorantia. Vide Gail. 1. obsco.
100. num. 8.] Hinc patet secundo, quod sic dare confessario
licentiam, ut de aliqua re agat extra confessionem, non enim
poenitens concedere potest Confessario, ut scientia Sacramen-
taliter hausta abulatur; non, ut licet sigillum violet, non,
ut secreta sine culpa revelet; sed potest illa, quae dixerat (A-
simiro quia Leo, dicere quia homini, ad talen nomen effectum,
ut cum tali persona rem conferat, et sibi respondeat sagientius.

ARTICULUS III.

De Consultationum veritate. An
mentiatur qui secreto audita
revelat?

Ex sigillo sacramentalis secreti, ad sigillum secreti natu-
ralis transio, per omnia simile sacramentali, tametsi nec
tam rigorose praeceptum, nec tot pueris, si violetur, obnoxium.
De Consultationum observando secreto egi in scholiis Ber-
nardi num. 4. et deinceps ubi passum videri, nun rem
ipam expono, et ut lucem difficultati praebeam, hunc casum
frequenter occurrentem produco. Accidit Petro aliquod Casus pro-
ponitur.

Quem locum
doctores ha-
beant in ec-
clesia hoc?

infotunium: et quia, si publicaretur, honorem pederet, secreto premat, et corde ambiguo et dubio versat. Remedium habere desiderat; sed quid facere debeat, ignorat. Ad quem con- fugeret, ut doceretur? Porro ad Deum, Veritatem primam, Veracitatem summam, qui nec falli potest, nec fallere: sed quia ille nemini immediate respondet, doctum virum loco Dei ab Ecclesia Romana ignorantibus docendis propositum, ut docen- tur accedit. Ab illo null coram Hoc, immo nomine Dei dirigi, et ipsi, quia moraliter Hoc suas miseras exponit. Ergo iam vides: Petrus illum hominem doctum non est allegans quia Hominem, sed quia Deum, ergo si quia Homo, quae a Petro re- ditor, revelari, mentietur, dicit enim se audivisse, quod nun- quam audivit, quia Homo.

Sed quia Deos morales audis, nec nomen bene intel-
ligis, quid rei lateat, interrogas, et an dentur ius authorita-
tis gradus? Respondeo Deum moraliter esse illum, qui revera non
est Deus, ita tamen se habet, ac si Deus esset. Talis est Confes-
sarius, talis est Doctor, talis est quicunque vir prudens; sed est no-
tanda differentia. Confessarius est Deus quidam moralis, a Ch-
risto Iudex culparum institutus, cum autoritate ligandi atque
solvendi: et Doctor est Deus etiam moralis ab Ecclesia promotus,
ut Dei nomine populum doceat, non tamen aut absolvat, aut
liget: et tandem vir doctus et prudens, cum a Petro consuli-
tur, est Deus moralis privatâ authoritate ex Ecclesia permis-
sione electus, adeoq; implicitâ authoritate publicâ, qui Dei nomi-
ne docere debet Petrum, et cum suo consilio ruare. Adeoq; quid:
quid ipse consultus sciat diuinitatem, humanitatem revolare
non potest. mentitur omnino si quia Homo diceret, quod quia
Homo nescit.

Eccl. thes. de
secreto.

Prima.

Hinc patet necessarium admissendas Ethes illas,
quas in scholio expressi, quarum illustrationes suo poteris lo-
co legere. ego meram litteram debo. I. Qui doctorem aliquem
consult in conscientia materia, tutius nomina propria sugeri-
met, quam explicabit. num. 2. II. Quicunque conscientiam con-
sultatur, tenetur securare secretum, nec potest sine peccato alie-
nas miseras relevare. num. 3. III. Qui abusus secretâ
consultationis scientiam graviter infamaverit proximum ex-
tra tribunal, peccat mortaliter in genere detractionis seu
homicidi politici, et venialiter in genere mendacij. num. 9.

Secunda.

IV. Qui similiter secretâ consultationis scientiam abusus
graviter infamaverit proximum in tribunali, peccat graviter

Quarta.

in genere detractionis seu calumniae potius; et graviter in
genere mendacij. num. 10. V. Si eadem abusus suentia levi-
ter lacerat estimationem proximi, committet duo peccata
venialia, aliud mentiendo, aliud detrahendo. num. 11. VI. Sexta
Qui secretâ consultationis scientiâ utens servit Republicâ
periclitanti, etiam detegendo Reum, si aliter Republicâ pro-
dene non possit, ne venialis quidem culpe est reus. num. 12.
VII. Cui secreto dicuntur aliqua, quorum notitia nomine
noscere poterit; aut forte aliqua, quorum evulgatio multis
prodeesse poterit, non tenetur secretum observare. num. 13.
Fundamentalem posui, rationes alias locis allegatis ha-
bebis.

ARTICULUS IV.

Si Veritate Magister. An possit te
Magister decipere, quin deci-
priari?

Vidisti sine mendacij et infidelitatis crimen abs te die-
ta in confessione aut etiam in consultatione non posse pu- An erranti
blicari; seu, mentiturum esse qui dicit se audivisse, quae tu possis sine
dixisti, et quod hoc ipsum intelligendum modo sit, non igno- errore obe-
ras; at inquiris. An si contingat Confessarium aut consci- dire?
entia consultum errare aut decipere, tu similiter errores, aut pec-
cos!

Respondeo Confessarium aut conscientiâ con-
sultum, qui ex ignorantia crassâ, aut quod esset miserabilis,
ex malitia, consulentem in gravi materia deciperet, peccatu-
rum mortaliter; mentiretur enim in materia gravi feino-
mine, summo in primam veritatem scelere. Addo tamen
illam condem assertionem, que illi est mendax, et mortali-
ter peccaminosa tibi, qui contrarium evidenter non scis,
posse esse moraliter veram, et quam securissima conscientia
amplectaris. Sic habet mellifluus meus Bernardus in li-
bro de precepto, qui est quoddam climatum ad Regulam
Benedictinam scholion, cuius verba non gravabor subiun-
gere. Caput igitur mihi XXV. sic inscribitur, An er-
rant Magistro quis debeat aut possit obediere? et respondet
Sanctissimus Doctor. Sed homines, inquis facile falli in
hei voluntate de rebus dubijs peripendi, et in præcipua-
da fallere possunt. Sed enim quis hoc resert tua qui non

suis non es praesertim cum tenore de Scripturis [Malach.
2.7.] quia labia Sacerdotis custodiunt scientiam, et le-
gem ex ore eius requirunt, quia Angelus (nota nomen; Nun-
tius, Legatus et Interpres) domini exercitum est.

ARTICULUS V.

De Veritate Testificationis. An mentia-
tur, qui evulget proximi crimen, si
secreto commissum?

In hoc eodem libello meus Bernardus respondet Carno-
tensis, qui Abbatis sui electionem illegitimam esse due-
bant; at ita involutam difficultatibus, ut tametsi coram heo
esset nulla, coram Hominibus eius nullitas probari non
posset; et quidem S. Doctor multa ibi lectione dignissima,
at inter alia hanc ponit fundamentalem assertionem.
Quod probari non potest, mihi infectum est. Ergo distin-
guitur actus factus physice à facto moraliter seu politice;
et quicumq; ita secreto factus, ut probari non possit, politice
factus non est.

Ex hac doctrina sequitur primo Petrum si vi-
derit secreto Joannem peccantem, et tamen se vidisse ne-
got, dicere veritatem politican; et si revelet, politice et mo-
raliter mentiri et peccare.

Sequitur secundo, posse Joannem tametsi se-
cretò commiserit illud crimen, negare civiliter et publicè se
commisere tale crimen, immo etiam negationem suam iura-
mento firmare; et si à Petro infametur, posse contra illum
agere in iudicio, et illum cogere ad revocationem.

Sequitur tertio, examinandum testem pru-
dentissime solere interrogare judicem, an illud crimen vi-
derit aliis testis, et si ipsi dicatur quod non, se non vidisse
affirmare, quoniam iuxta mores politicos in ore duorum
aut trium stat omnis veritas, et quod ab uno solo est, non te-
natur crimen rei manifestare assidente lessio, quod proba-
bile putat Eusebar Moral. Theol. tract. exam. q. cap. 6. num.
48. tametsi contra trium probabilitus iudicet cum Abzio.

+ teste dicitur,
verum non ē
enim si unici

ARTICULUS VI.

De Veritate Confessionis Sacra-
mentalis. Qui Confessarius rogare

intelligatur: qui possid poenitens
respondere?

Si Mendacio quod committeret Confessarius, qui revela-
ret confessionem egi Art: 2: nunc autem de mendacio quod
committere posset poenitens, si non responderet ad mentem
Christi medio Confessario causam examinantis.

Porro, cum peccata venialia et mortalalia iam se-
mel confessa, non sint de necessitate confessionis, si Confessari-
us aliquid interroget, censendus est satisfacere volle suo offi-
cio, ac rogare tanquam rem omnino necessariam ad integri-
tatem Sacramenti. Vnde cum ait, Commisisti talēm actō-
nem? censendus est dicere. Commisisti talēm actionem, ut
cuius peccaveris mortaliter et tenearis mihi illam confi-
teri: ergo categorice respondebit negative, qui vel commiserit
peccando venialiter, vel aggravando peccatum mortale intra
eandem precium; vel si peccaverit mortaliter, iam fuerit legiti-
me confessus. Hinc lux multis difficultibus, quo poterunt
semel dilucidata alias plurimas predictissimas dilucidare. Aliquas in
medium producamus.

Sit prima. Occidisti hominem, et fuisti homi-
cidium confessus; et tamen hodie venis ad pedes Friderici, qui
in Sacramentali confessione, An commiseris homicidium,
interrogat: et tu quia commisisti guidem homicidium, sed illud
iam es confessus, haeres; et quid debebas respondere, meegas. Et
quidem me magistro dicas rotundè Non. Ratio enim veracita-
tis in hoc sita est, quod Friderici interrogatio, videlicet, Com-
misisti homicidium? additis circumstantijs consignificanti-
bus, equivalat huic, Commisisti homicidium, quod sit mor-
taliter peccaminosum, nec in alia confessione expiatum.
Et tu ueraciter responderes. Non.

aliquando veniale. Prius patet, quia peccatum veniale non est necessaria materia confessionis. Ergo potest omitti, ergo si quis neget se fecisse, tantum mentitur circa materiam levem, et per se non necessariam ad Sacramentum. Imo aliqui putant, si quis rogatus a Confessario de veniali peccato, neget se id fecisse, etiamsi reverè fecerit: non tam esse mendacium; ac proinde nec peccatum. Ratio horum est, quia quando Iudex non interrogat iuridice, non mentitur reus negando factum, etiamsi reverè fecerit, sed confessarius non interrogat iuridice, quando querit de veniali, cum hoc non pertineat necessarium ad ihsius tribunal; ergo non mentitur qui negat se fecisse quod fecit.

Ita Suarez digr 26. sect 10. Secunda pars probatur quia si quis affimet se fecisse unum veniale quod non fecit, et praeter illud veniale nihil aliud confiteatur, reddit absolutionem irritam, quod est grave sacrilegium; et sic merito censetur mortaliter peccare, si autem praeter illud veniale confiteatur alia peccata, quae reverè commisit, solum peccat venialiter; quia mentitur circa materiam levem, et per se non necessariam ad salutem.

Hic. Huic precepto naturali potest satisfacere per contritionem. Reg Ita est. Inde qui probabiliter putat se contritum esse coram Deo, non tenetur confiteri publice, vel per interpretem; quia, licet securior esset via confessionis, tamen non tenetur eligere modum tutiorem iustificationis. Si autem non credit probabiliter se esse contritum, tenetur confiteri ex precepto iustificationis, quia tenetur cum Deo reconciliari, et non superest alia via, nisi confessionis.] Hoc Bocanus.

Casus secundus. Habis jurandi consuetudinem, ultra
men post ultimam confessionem semel furatus mille aureos
ad Petri pedes provolutus, semel furatus sum, ait, gravem ma-
teriam, sufficientem ad peccatum morale, sed sum paratus re-
stituere totam. Et tamen Petrus duo rogat; primò. An illa fur-
to ablata quantitas centum aureos excedat? secundo. An ha-
beas jurandi consuetudinem? et ad utrumq; respondes quod
non. et veraciter quidem; quoniam tametsi utraq; affirma-
tio realiter vera sit, non est vera sacramentaliter. Hoc e-
nim propositio, Furtum hoc excedit centum aureos! sacra-
mentaliter (hoc est, in sensu sacramento confessionis propriis)

equivaler huic, Pritor centum aureos furatus ne es nou-
ram materiam, quæ sit novum peccatum mortale? et tu di-
cis, Quod non, nam ille excessus, non est novum peccatum, sed ^{An consuehu-}
prioris circumstantia, quæ non debet in confessione exponi. ^{de peccandi}
Et illa interrogatio, quæ consuetudo inquiritur, postulat, ^{ut in confes-}
ut confitearis peccata iam dñm iterum legitime confessa,
quod non teneris facere, ut paragrapho antecedente ostende-
bamus. Claudiaret hæc ratio in casu quo non possent pec-
cata præsentia explicari, quin vel consuetudo vel peccata pre-
tentia explicarentur: debere enim interdum idem peccatum
iterum repeti constat ex peccato iactantia: qui epim occidit
hominem, ei debitis confessus fuit; si postea gaudet de priori
peccato, aut se iacet cum scandalo proximi aut proprio,
non poterit debitis confiteri, quin homicidium repetat; nam
eo ignoto, non potest qualitas gaudij, iactantiae aut scandali
Confessario ignorescere.

Sit tercia Petebatur à Joanne in confessione
cum ipse alia fuisset peccata confessus, an leviter esset
mentitus? et respondit Non. An veraciter?

Casus
tertius.

Respondeo Confessarium non habere ius peten-
di nisi mortalia non confessa, adeoq; hanc interrogacionem
An ne commisisti mendacium? aquirollere huic, An ne inter
alia peccata quæ pertineant ad hoc forum, habes aliquod
mendacium morale? unde cum non habuerit Joannes men-
dacium mortaliter peccaminosum, veraciter negativè res-
pondit.

E quibus omnibus liquet, qui respondere debet
Confessario roganti qui voceris? ubi habites? habeas-ne
famulos? sis-ne dives? et alia similia, si tuis non sint neces-
saria explicandis peccatis (quoniam si necessaria fuerint,
tunc ius habet interrogandi) Quam doctrinam optimè per-
callebat S. Ignatius de Loyola, qui cum mirabiles dei favo-
res in confessione consilijs aux solaminis causâ, exponeret,
rogatus nomen, dixit, Mei nominis notitia non est necessaria.

ARTICULUS VII.

De Veritate confessionis judicialis. Qui Judex
possit rogare reum? qui possit iste
salvâ veritate commissa
secreto negare.

Superius Artic. 5 legisti, Esse insectum politice, quod probari non potest, et modo ad tribunal iudiciale convertis oculos, et inquiris.

Casus primus.

Non est opus recursere ad restrictiones mentales, sed ad extrinsecas ortas à circumstantijs consignificantibus.

Priu[m]o. An qui recuperis centum aureos à Fran-

ne, et solveris; si contingat hos aureos iudicialiter repeti, et solutio probari non valeat, possis te accepisse negare?

Escobar Moralis Theologic tract 1. exam. 10. cap. 2. num.

86. [Posse, inquit, cum restrictione mentali, que nunc debeas. sicut petenti centum, cui tantum debeantur quinquaginta, poteris respondere, non debere.] Puto tamen et te posse sic respondere, et nullā restrictione esse opus. In tribunali enim agitur de culpis et debitibus; unde hæc interrogatio, Accepisti ab isto centum aureos. æquivalet omnino huic, Accepisti ab isto centum aureos, quos illi debetas restituere. non enim est intentio Reipublicæ examinare quoties accepisti pecunias et fideliter restituisti, sed an accepis centum aureos, quos nondum solveris. Quod cum à circumstantijs concurrentibus consignaretur, non est opus ut in restrictione utaris, sed ut rotundè ad mentem Reipublicæ respondeas, ot dicas, Non recepi.

Casus secundus.

Resolvitur.

Secundo. Legis in eodem Escobar Tract. 6. ex-

amin. 6. cap. 4. num. 44 hanc periodum [Tenetur ne semper reus fateri veritatem? Non tenetur cum iuridice non interrogatur, aut cum dubitat de iuridice interrogacione: tenetur vero si iuridice interrogatur, et id notum sit illi. Probabile tamen est, nec cum iuridice interrogatur tene-ri veritatem fateri in gravioribus poenis corporalibus, ut morte, mutilatione, etc. Vide Lessium c. 51 num. 36] Et quia de veritate doctrina huius non dubitas rationem cui ipsa vera sit, ab Escobare omissam studiosè perquisis.

Et respondeo hanc iuridicam interrogacionem

Ratio Recu- Commisisti homicidium æquivalere huic, Commisisti
lutionis homicidium de quo ego possim aut debeam iudicare. et ego
datur. hominem occidi, puto me non commisisse homicidium, quod
rogor, nimis quod in iudicium tuum venire debeat;
primo si verus et legitimus iudex non sis: secundo, si-
rie iudex sis, sed non legitimè me interroges, tunc enim
in actu secundo et exercito illegitimus es: tertio si de al-
terutro dubitem, stat enim in possessione secretum, com-
moditas, opinio, libertas, et innocentia politica, et in omni
dubio

Superius articulo legisti. Esse insectum politice, quod probari non potest, et modo ad tribunal iudiciale convergis oculos, et inquiris.

Casus primus.

Primo An qui recuperis centum aureos à Joanne, et solveris; si contingat hos aureos iudiciorum repeti, et solutio probari non valeat, possis te accepisse negare? Escobar Moralis Theologiae tract. 1. exam. 10. cap. 2. num. 86.

Non est opus recursere ad restrictiones mentales, sed ad extrinsecas operas à circumstantijs consignificandibus.

[Posse, inquit, cum restrictione mentali, que nunc debebas. sicut petenti centum, cui tantum debeantur quinq[ue]aginta, poteris respondere, non debere.] Puto tamen et te posse sic respondere, et nullā restrictione esse opus. In tribunali enim agitur de culpis et debitibus; unde haec interrogatio. Accipisti ab isto centum aureos, et equivaleret omnino huic, Accipisti ab isto ceneum aureos, quos illi debas restituere. non enim est intentio Reipublicae examinare quoties accipisti pecunias et fideliter restitueristi, sed an acceperis centum aureos, quos nondum solveris. Quod cum à circumstantijs concurrentibus consignificetur, non est opus ut in restrictione utaris, sed ut rotundè ad mentem Reipublicæ respondeas, et dicas, Non recepi.

Casus secundus.

Secundo. Legis in eodem Escobar Tract. 6. exam. 6. cap. q. num. 44 hanc periodum [Tenetur ne semper reus fateri veritatem? Non tenetur cum iuridice non interrogatur, aut cum dubitas de iuridice interrogacione: tenetur vero si iuridice interrogetur, et id notum sit illi.

Resolvitur. Probabile tamen est, nec cum iuridice interrogatur tenui veritatem fateri in gravioribus poenis corporalibus, ut morte, mutilatione. etc. Vide Lessium c. 21. num. 36] et quia de veritate doctrine huius non dubitas, rationem cui ipsa vera sit, ab Escobare omissam studiore perquisiris.

Et respondeo hanc iuridicam interrogacionem

Ratio Recu-
tutionis
datur.
Commisisti homicidium equivalere huic, Commisisti homicidium de quo ego possim aut debeam iudicare. et ego hominem occidi, puto me non commisso homicidium, quod rigor, nimis quod in iudicium tuum venire debeat, primo si verus et legitimus iudex non sis: secundo, si vere iudex sis, sed non legitimè me interroges, tunc enim in actu secundo et exercito illegitimus es: tertio si de alterutro dubitem, stat enim in possessione secretum, comoditas, opinio, libertas, et innocentia politica, et in omni dubio

dubio standum pro possessione est: quarto si secre-
to illud commisi, nimicum ita ut probari non pos-
sit, quod enim probari non potest, politice commission
non est.

Ut iem melius intelligamus, sit Petrus ve-
rus iudex, et legitimè me interroget, et tamen ego secre-
to homicidium commiserim. Quo me non commisisse
homicidium, nec ideo mentior, quia Petrus rogat, an ho-
micideum commiserim, quod ad suum tribunal pertine-
at, et id nunquam commisi; ad tribunal enim eius non
pertinent, quæ probari non possunt. Ergo in tali casu,
interrogatio est hæc, Occidisti Franciscum? et aquiva-
let huic, Occidisti politice, et ut possit probari Fran-
ciscum? et respondeo rotundè, Non. At Petrus instat,
video, quod neges, quia occidisti secretò. Sed inquiero,
An ne secretò occideris illum? et iterum respondeo, Non.
quoniam hæc, Occidistinæ Franciscum secretò, si in-
tribunali proferatur, à consignificantibus circumstan-
tijs habet, quod aquivaleat huic, Occidisti ne secretò
publicè, secretò politice, secretò ita ut convinci pos-
sis; et ego taliter non commisi homicideum. repugnat
enim, ut quod secretò est commissum, publicè commis-
sum etiam fuerit, et illæ circumstantia politice, pu-
blicè, ita ut probari possit, semper debent intelligi in
qualibet judicis interrogazione. [Nota. Hic solent
Authorès differre: et tota eorum differentia non est Theo-
logica, sed merè Grammatica: omnes enim Theologi
in hoc conveniunt, ut asserant omne omnino mendaci-
um esse illicitum, et volunt à Grammaticis scire dia-
lectos Politicam, Scholasticamq; obiectum in hac vel
illâ assertione reperiatur mendacium.]

DISPUTATIO II. De Bonitate Politicæ.

Vidisti Veritatem naturalem et politicam omnino
distingui, esseq; multa naturaliter vera, quæ moraliter
falsa, aut è converso. oportet igitur, parvissime
de bonitate politicæ philosophemur, dicamusq; non

Nota sin-
gula at-
tente.

non omnia, quae naturaliter sunt bona, posse bona poli-
tice vocari.

Bonitas
duplex.

Prima rerum bonitas consistit in honestate,
secunda in valore, alias possem adiungere, sed sufficiet
has duas examinasse.

Bonitas
iterum du-
plex: in-
tunseca
et extus:
seca.

Duo igitur multas actiones indifferentes, que
alias possent esse bona, et meritorie fieri, si interdicantur
a Republicâ, reddi politice, et civiliter malas; et si
iubantur, reddi bonas. Talis est usus vestium, exur-
sus per placas, et id genus sexcenta, que secundum se
considerata non habent bonitatem aut malitiam politi-
cam; et tamen si præcipiantur a Principe, sunt bona;
et si interdicantur, sunt mala.

Bonitas
politica.

Abodo rerum pretia esse bonitatem politi-
cam, et posse Rem publicam res quascumqz, si expediat
bono publico, donare pretio qualicumqz, et etiam omni
pretio privare. Sic in Hispaniâ vidimus monetam
cupream regij sigilli vi donari, tantâ bonitate civili,
ut unica æris cusi libra æquivaleret duobus Imperi-
alibus. Et in Hollandiâ flores cum summo pretio ver-
derentur, fuisse damnatos ab statibus, et declaratos
nullius pretij: vi cuius decreti, Tulipanus (est inad-
missimus et turpissimus glos, hominum otiosorum de-
lirio tanti factus, ut unicus bis, aut etiam ter mil-
libus florenis venderetur) qui die hesternâ valeret
mille aureis, verbi gratiâ, hodiernâ ne esse quidem
valeret; nec contra furem posset dari actio, nec aliter
quam ulmi, arboris frequentissima, folium defendi.

Tulipano-
rum valor.

DISPUTATIO. III.

De Unitate Politicâ.

Unitas.
Vnio-
vnum.

Tria sunt Entis attributa, Veritas, Bonitas, Unitas;
duo priora expressimus, tertium superest, in cuius expo-
sitione non erimus nimij, cum de Unione plura simus
dicturi inferius. Vnum igitur politice illud est, quod u
erâ non est unum sed plura, at politice ita se habet,
ac si re vera esset unum. tale est Respublica, qua reve-
ra non est unus homo, sed multi, at prudentum politico

indicio, ita in suis operationibus procedit, ac si homo
esset unicus.

Inter alias Unitez politicas, non debet pro-
ni ultimo loco Concordia et Unanimitas, nam ut doc-
emur Evangelio civili et politico, Concordia res parva
crescent, discordia maxima dilabuntur. De hac agit
S. Thomas 22 quast. 29. art. 1. et exposito res ibidem.

Concordia,
Unanimi-
tas.

Solent concordes aut etiam unicordes dici,
qui idem apparet, cum tamen summa inde nascatur
discordia, quod plures eamdem rem appellant et deside-
rent. quam ob rem notandum omnino est in appetitu da-
ri duo obiecta, nempe quod, et cui; obiectum quod est iusta
res quaesideratur; et obiectum cui, persona cui desi-
deratur. Hic igitur duos homines non esse concordes,
nec discordes, qui nec in obiecto quod, nec in obiecto
cui conveniunt; aut esse discordes, qui conveniunt in
obiecto quod, et dissentunt in obiecto cui; aut e con-
verso. et illos tantum concordes dici posse, qui in utroq;
conveniunt. Rem exemplis illustro. Petrus vultire
Romam, Paulus Parisios; et in ipsis non video animo-
rum consensum, aut dissensum. Vacat talis Episco-
pus, ego illum volo Petro, tu Paulo: et habemus
animorum discordiam, quia tametsi in obiecto quod con-
veniamus, differimus in obiecto cui. Tu vis quod Petrus
careat Episcopatu, ego quod habeat; et ecce in obiecto
cui secundariam discordiam, quoniam eidem Petro, cui
ego desidero, tu desideras; opposita tamen, nimicum Epis-
copatum ego, tu Episcopatus carentiam. At quia etiam
vacat Consularis dignitas, animos uerum examinemus.
Vis illam, volo et ego; igitur in obiecto quod conveni-
mus; sed cui illam? Tu Ferdinando, et ego eidem.
ergo iam tandem concordamus, quia in utroq; obiecto
convenimus.

Unicordia.

Singula
dilucidan-
tur.

De Politico personarum numero.

Abbas quidam Cisteriensis in diplomate ad Illustris-
simum Principem Augustanum transmisso, incepit Quomodo
ab his verbis, Nos Sebastianus Abbas etc. et quia ali- in titulis
quorum sententia debuerat dixisse, Ego Sebastianus,
rogor, quae-nam sit inter hos titulos differentia? et qui
differant?

Ego, et qui Nos dicere debant, aut possit?

Quomodo lo-
qui gressat
horis pri-
vatus?

Respondeo. Ego in singulari significat per-
sonam, qua nomine suo loquitur; Nos vero illam, qua
vices gerit totius communilitatis. Hinc est, quod nul-
lus privatus Vir possit dicere Nos Petrus decernimus,
sed debere omnino dicere, Ego Petrus decerno. quia
Vir privatus non loquitur nomine suorum (non enim
habet subditos) sed tantum suo.

Quo pu-
blicus?

At persona publica, Superior, Princeps
vel absolutus omnino est; vel a vocibus decisivis depen-
det; quoniam a consultivis dependencia non datur. Si de-
pendeat a subditis, non tam facit, quam conficit; non
tam dicet, quam condicet; non tam loquitur, quam collo-
quiert; et quia in tali casu est multiplex moraliter,
tametsi unicus physicus; Nos Sebastianus Abbas decer-
nimus, inquit, quia vices omnium gerit, et decernit
universorum nomine. Ceterum, ubi ipse est absolutus,
non loquitur subditorum nomine, sed auctoritate a sub-
ditis non dependente, Ego Sebastianus Abbas decerno,
ait, et non, Nos decernimus.

Hinc iam patet horum titulorum discri-
men, et innoscet, an ne pluralis numerus sit hono-
rificior singulari? Nam in rebus personalibus, pri-
vatisq., singularis numerus connaturalis est, et plura-
lis inepte sumeretur, stulte enim Episcopus diceret,
Nos N. consitemur ibeo omnipotenti, cum ipse suo pro-
prio et non nomine communilitatis peccaverit. At in
rebus publicis grandius est dicere Ego quam Nos,
hac enim clausula, Nos Sebastianus Abbas decernimus,
aequivalent huic, Ego Sebastianus Abbas, et tota sancta
Communitas, sine qua nihil valide disponere possum,
decernimus. at hac Ego Sebastianus Abbas decerno,
aequivaleret huic, Ego Sebastianus Abbas decerno
non quidem communilitatis nomine, non enim ab illa
dependeo, sed nomine meo proprio, et cucus non vide-
rit hunc secundum titulum primo esse nobiliorum.

An Hispani-
sine liberi!

Hinc patet cur, cum inferiores Principes
dicant Nos, soli Regi Hispaniae permittatur, quod

dicat Ego; quod tametsi Hispani personaliter liberis-
mus, nec in hoc genere aliquem moralem cognoscamus
saltem in genere reali et Monarchica gubernationis at
eius voluntate rendemus, quam ob rem ipse, ut suam
supra nos autoritatem exprimat, non dicit Nos Rex,
sed Ego Rex. et hispanè, Yo el Rey.

Abbas igitur, sive ad Episcopum sive ad
alium scribat, examinet quam personam agat; nam
si privatam, Ego dicturus est, si publicam, videat, an ab-
solutam, an vero dependentem à communitate; si de-
pendentem, procul dubio nomine communitalis logue-
tur et dicet Nos; si independentem, nomine proprio,
publico tamen, et dicet Ego. ut in titulo Regis Hispa-
niae videbamus.

Secunda persona suos etiam habet nu- quomodo
meros, et suas patitur considerationes; non enim est differant
idem dico tibi, quod dico vobis. quoniam si privatim. et Vos
sumatur, nobilior singularis est, nemo enim alter
potest esse privatim multiplex, quam si multis titulis
serviat; unde Hispanus honesto famulo, Jubeo Tibi, ait,
at vili circumpedi Jubeo vobis; quod ille unico sit mi-
nisterio obligatus, iste sic virtualiter multiplex, ad
natum et omnia obsequia paratissimus. At cum logui-
mur persona publica, tunc considerationem dignitatis
et potestatis possemus recognoscere in satio idiomate,
in quo permittitur agere in secundâ personâ cum
Principibus, tam in singulari, quam in plurali. hoc
notando, quod illas tantum in plurali alloquimur, qui
dependent à subditis. Gallus cum omnibus in plurali
agit, Vos dicit, non Te, quod neminem independentem
credat. Hispanus ut à quaestione odiosa et utrumq[ue]
sepe dignitabili abstrahatur, non uocat secundâ perso-
nâ, sed tertiâ. Non dicit, Si dignareri facere, vel digna-
remini; sed, Si vestra dominatio facere dignaretur. et

Sic hodie loquuntur Critici, quia vulgo
quis legem ferat? sic prudentes; sic docti. sed nondum
resolutum, an Sebastianus Cisterciensis Abbas, cùm
scribebat ad Episcopum Principem Augustanum.

dicat Ego; quod tametsi Hispani personaliter liberistimus, nec in hoc genere aliquem mortalem cognoscamus saltem in genere reali et Monarchica gubernationis ab eius voluntate rendemus, quam ob rem ipse, ut suam supra nos autoritatem exprimat, non dicit Nos Rex, sed Ego Rex. et hispanè, Yo el Rey.

Abbas igitur, sive ad Episcopum sive ad alium scribat, examinet quam personam agat; nam si privatam, Ego dicturus est, si publicam, videat, an absolutam, an vero dependentem à communitate, si dependentem, procul dubio nomine communis loquetur et dicet Nos; si independentem, nomine proprio, publico tamen, et dicet Ego: ut in titulo Regis Hispanie videbamus.

Secunda persona suos etiam habet numeros, et suas patitur considerationes; non enim est idem duo tibi, quod duo vobis: quoniam si privatim et Vos sumatur, nobilior singularis est, nemo enim potest esse privatim multiplex, quam si multis titulis serviat; unde Hispanus honesto famulo, Jubeo Tibi, aut, ac vili circumredi Jubeo vobis; quod illo unico sit ministerio obligatus, iste sui virtualiter multiplex, ad nutum et omnia obsequia paratissimus. Ab cùm loquimur persona publica, tunc considerationem dignitatis et potestatis possemus recognoscere in latio idiomate, in quo permittitur agere in secundâ personâ cum Principibus, tam in singulari, quam in plurali. hoc notando, quod illoruntum in plurali alloquimur, qui dependent à subditis. Gallus cum omnibus in plurali agit, Vos dicit, non Te, quod neminem independentem credat. Hispanus ut à questione odiosa et utrimq; saepè disputabili abstrahat, non utitur secundâ personâ, sed tertią. Non dicit, Si dignareris facere, vel dignarmini; sed, Si vestra dominatio facere dignaretur etc.

Sic hodie loquuntur Critici, quia vulgo quis legem ferat? sic prudentes; sic docti. Sed nondum resolutum, an Sebastianus Cisterciensis Abbas, cùm scriberet ad Episcopum Principem Augustanum

deberet scribere Ego vel Nos.

Respondeo discrimen non debere sumi à personā, cui scribitur, sed à materia litterarum, et persona quae scribit. Nam si vel hæc erat privata, vel publica, tamen scribebat quia privata, Ego deberet dicere. Quod si esset publica, nec dependens à Communitate, etiam Ego deberet: at Nos; si dependeret. Porro vi Regulae Abbas Benedictinus à communitate non dependet, adeoq; dicit Bernardus, qui iuxta Regulam gubernavit, Ego dicit, non Nos, et non ob humilitatem, sed ob dignitatis excellentiam. Nam successu temporum multa sunt alterata, et in multis Abbas à Communitate dependet, et Sebastianus, si cum ^{hac} dependentiā scribebat, debuit dicere Nos. [Nota. Hæc ratio dicta, ac quia concedit consuetudini, illi omnino est standum: non enim in Epistolis dignitare debemus, sed sumere et præbere titulos, prout faciunt alij, qui à prudentiā et urbanitate laudantur.]

SVBSTANTIA POLITICA.

Considerat Substantiam Naturalis Philosophus, eamq; ab Accidentibus distinguit, quod stando communis rerum cursu, Accidentia negant existere sine Substantia, et tamen illa sine Accidentibus, et Modis pro-
(s)ealem istis vel illis] esse possit. Et doctrina consequen-
tia Philosophus Moralis, in rebus virtualibus, substan-
tialia et Accidentalia condistinguit; illa sunt, quae regui-
runtur ad valorem, haec quae ad modum greditur. Pono
exemplum. Contractus solet esse validus, licitus, et solen-
nis. Hanc poterit qui validus sit, et tamen nec licitus, nec
solennis sit; non tamen qui vel licitus sit, aut solennis,
et tamen non sit validus; quoniam si validus non est, nec
contractus ipse est, adeoq; nihil est. Sed in hac acceptio-
ne videtur Substantia pro rerum essentia desumi.

Inter Substantias Reales tres praeceps enu-
merari solent, Homo, Angelus, Deus. et quidem actu-
ris alibi de Angelo et Deo, proderit Hominem considera-
re.

Sanè multas eiusdem Hominis ideas, et
plerasq; probabiles dedi superius: nunc hanc eligo,

Mate- ria	For- ma-
subsisten-	

aut habitus; haec omnia in Republica sunt inquisitius, haec omnia repertrius, imo et expositurus.

subsistentia. Communis vita partum in aliquorum quione probabili est Hominis moralis Subsistentia; quam in physice subsistentia et basis compositionis naturalis, et fundamentum humani adifici, et politici adifici concordia primus lapis, at hæc eadem concordia in aliorum opinione est quedam politica Unio politicas partes connectens. Appositissime junior guidam Philosophus. Sic prima Lex. Leges habent nam sicut concit turris tameti altissima sublatu fundamento et fasces cingulo sublatu dissolvitur, sic etiam sublatâ concordia Respublica.

Subsistence officium.

An materia sit activa!

Principes unq physice: unus moraliter.
Monarchia.
Aristocracia.
Democratio.

Humanæ subsistencie substituit Corpus, Animus. et an Respublica Corpore et Animo etiam constet, inquiero. Quid Corpus? Quid Animus? Animus est vivimus, movemur, intelligimus. Corpus est pars inanimis vitam, motumq ab animo participans et tantum passivè se habens eius influxum recipiens, et imperijs obedens. Et in Respublica stando probabili Perigrateticorum opinioni, duas partes substanciales considero, passivam, activam; obedientem, imperantem; materiam, formam; corpus, animum; populum, principem.

Sane Princeps aut unus moraliter est, aut unus realiter. Monarchia dicitur Respublica, in qua Princeps qui realiter est unus, gubernat; illa tamen, in qua est realiter plures, et solummodo unus moraliter seu virtutaliter, Aristocracia nominatur, si sine selectione, qui imperant; et Democratio, si universi.

DISPUTATIO. IV.

De Materia Prima Politica.

Materia no-
mire hic intell
ligimus Corpus:
Phomistas in
vocis accept
tione sequuntur:

Materia ex qua possit fieri Respublica, sunt homines, qui possunt in unum corpus coire, et concordare. Erectionem Romanae describit antiquus Poëta hisce verbis,

It genus indocile et dispersum montibus altis,
Composuit, legesq dedit, Latiumq vocari,
Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris.

Porro Materia prima physica indifferens est ad plures
formas; et hoc ipsum dico de Materiâ politiciâ; Populus
enim secundum se consideratus Materia est ambigua
et indifferens, qua potest recipere Formam Monarchicam,
Aristocraticam, aut etiam Democraticam.

Nobis igitur Materia Formamq; Rei-
publicæ contemplaturis, proponis Aristotelem, qui libro
Rhet. i. sic descripsit Rempublicam: Est paucorum Po-
testas in quâ censu Magistratus declarantur. Sed hæc desi-
nitio soli convenit Aristocraticæ. Ab Politicorum lib. q.
Respublica, inquit, est Institutio Civitatis circa Magistra- Quid sit
tus, honoresq; publicos, quemadmodum debeant impartiri, Respubli-
et in quo potestas, auctoritasq; summa debeat consistere; cat.
et qui finis cuiuscumq; societatis. Sed hic non tam desi-
nit Rempublicam, quam Reipublicæ institutionem, et
erationem. Ergo Tibi et suis illum Peripateticis relin-
quendo Plutarachum notius audiamus, qui in Institutio-
Tiani sic inquit, Respublica est quoddam corpus com-
paginatum ex membris, quod divini munieris (forte, Nu-
minis) beneficio animatur, et summa æquitatis agitur
nutu, et regitur quodam lumine rationis. Ecce primo
materiam Plutarchus considerat, illamq; nos in primo
etiam examinabimus.

ANVNTIA

VIQUITATVRI

ARTICVLVS. I.

De Receptivâ Politicâ Materiâ potentia.

An Populus seu materia prima moralis, recipiat Principem immediate, an mediante potentia aliquâ à se distinctâ, inquiris. Porro in physicis illud prius Conimbricenses asseruerunt, cap. g. q. 3. illis subscriptis Suarius digr. 17 Met. sect. 8. et Recentiores illustriores; hoc posterius placuit Commentatori, Themistio agud Suarium, et alijs multis in moralibus utrumq; in varijs Communib; si non clare et evidenter, probabiliter saltem reperiimus; Principem enim alia necessariò recipiunt, alia libere. ergo si quidem haec carent potentia necessario receptivâ, illæ libera, videretur recipiendo moralem formam (Principium) potentia realiter à populo, seu à morali Republicæ materiâ distingui. Forte recipiendo neversitas non est potentia positiva, sed positivæ carentia. Forte à Subsistentiâ habet Materiâ quod forma receptiva sic. force etiam populus analogia servata, à concordia habet non solum quod Principem aut possit, aut debeat admittere, sed etiam modum quo illum debeat aut possit.

ARTICVLVS. II.

De Receptione Formæ perditâ

Quarunt Physici Habet-ne materia prima naturalem potentiam ad recipiendam formam seu ex perditam, si detur agens quod eam producat? Respondet affirmativè Hurtadus digr. 2. Phys. 5. 22 Ariaga digr. 2. num. 44. negative. Et controversiam ad mores transferendo inquirunt Politici analogue, An populus, si quidem Republicæ materia prima est, habeat naturalem potentiam ad recipiendum Principem amissum, si detur agens quod illum restituat?

Sanie hæc controversia non tam facile capitur, nec ab omnibus eodem modo exponitur aut intelligitur. Illam clarioribus verbis propono. Obiit Philippus III. successit Pius, ei successit Philippus Mag-

Questio hac
videtur po-
tentiam ab-
solutam res-
picere.

nus in Hispania · et quæritur, An si Deus, aut aliud
quodcumq; agens Philippum III. reproduceret, haberet
Populus Hispanus moralam, et legitimam potentiam e-
um recipiendi? Et ego negative respondeo. Quoniam cor-
pus habet virtutem recipiendi à Subsistentiâ, Populus
à concordiâ. et ut constat ex legibus fundamentalibus Reg-
ni, Tuburon por dorecho, que el Sonorio del Reyno no
lo ubiese sino el Fijo despues de la muerte de su Padre.
Leg. 2 tit. 15. pars. 2. Regi igitur Corona debetur usq; ad
mortem, et si exciteretur à mortuis à Populo acceptari non
poterit, lege enim fundamentali obstringitur ut Filium
mortuo sufficiat, non autem donatur privilegio, vi cuius
excluso Filio et lege, suscipiat Patrem à mortuis excita-
tum. Fateor tamen, posse Populum sibi reservare autho-
ritatem restituendi Regem defunctum, si à mortuis exci-
tari concingeret, et positâ hac limitatione debere reg-
nantem filium aut regnum deponere, et Regem à mor-
tuis excitatum recipere. Sed cum huc usq; non acciderit,
ut Rex excitatus à mortuis de regni possessione conten-
deret, non est cur populus leges de successione implicit
inutilibus limitationibus.

ARTICVL VS. III.

De appetitu Materiæ prima.

An materia prima civilis, nempe Populus, appre-
sat formas quas non habet? In physicis Philosophi, An aliquis
superior
asserunt, negant; imo et distinguunt, concedendo appeti
diversas specie, non tamen formas diversas numero.
Porro impossibile est bonum Primum placere vulgo;
tum quia malignum illud est, et exorbitantia desiderat,
tum quia contradictoria. Audiri à viro docto et pio
subditorum exorbitantij irritato de potentia absoluta
Heum popularibus suis placere non posse, ipse enim
Deus nec mala nec repugnantia potest, illi autem illi-
cita et impossibilia ambiunt, et bona quæcumq; fasti-
diunt. Correxii dicterij lepidam exorbitantiam; quoni-
am Deus, tametsi non possit mala facere, qua vulgo

petit, potest facere ne illud iniusta petat; quod quia non potest homo, populo placere non potest, sed Deus potest. At Populi contra Principem connaturale fodiū solet eius benignitate remitti; solet etiam intendi nusquam tolli. Galeatio Insubrium Principi de cognatorum odio, de subditorum perfidia, de populi malig nitate multis apud se querelanti respondit olim Stephanus Boiorum huc, se ne unum quidem habere subditum, quicum non auderet inermis per vastam solitudinem pergere, et etiam in sinu, in aurem utramque dormire. Audis Italum, et statim dicens, Populum, esse corporis mystici materiam primam, et fastidire formam possessam, et Principem desiderare, quem non habet. Audis Bavarum, et dictamine mutato occinis,

*Tuto quiescit Imperator tegmine
Fides suorum Civium si contegit.*

et addis, Nec à materia novam formam, nec novum à Populo Principem desiderari. At ego resolutioni perso sto, dicoq; amari à vulgo nova, optariq; novum regimen, novum Gubernatorem, id tamen intensius aut remissius pro maiori minorive Principis erga populum humanitate.

ARTICVLVS. IV.

De Materiæ existentiâ.

Est celebris et omnino difficultis questio illa, quæ inquirit, Possit-ne naturaliter materia prima existere sine omni formâ substantiali? quod esset moraliter inquirere, possit-ne Populus citra miraculum consistere sine omni Gubernatore aut Superiore?

In physice affirmativam partem tenent Gabriel in 3. dist. 12. quest. unic. art. 3. Marsilius in 2. dist. 12. quest. 8. art. 2. Gregorius Nissenus, Beda, Alensis, Albertus Magnus, alijs apud Lorinum cap. 11. Sapientia. verb. 18. Hugo etiam de S. Victore, Abulensis, Magister Sententiarum, Catharinus, et Syrus, apud Patrem Molinam in opere sex dierum. At negativam tenet S. Thomas, Scotus, eius discipuli, et seu omnes

An ne nos
sit populus
superiore
carere?

iuniores. In moralibus, quid respondebimus? Puto
moralia similia naturalibus esse. Separata à corpore Resolutio.
Animâ illud remanet; sed quale? sine formâ, ut prius
sententia asseruit, inanime, immobile, corruptum, et
in cineres omnino redigendum. Nec aliter maneret popu-
lus, si carceret omni Gubernatore. Esset mortuus, mo-
le sua ruens, corruptus, et à vermis intestinae discor-
die conterendus: et eadem posset præservari potentia,
quâ solent Sanctorum Cadavera, quæ in ipsa morte,
signis mortalitatis carent. Sed hoc ipsum ordinem na-
turalem superat, nec fieri poterit sine miraculo.

ARTICVLVS. V.

In Materia prima sit conceptus
genericus, qui habeat plures
species subalternas?

Ubi querit Physicus, An omnes materiae primæ,
eiusdem sint omnino speciei? et si non sint, An coelestis diff-
ferat à sublunari? inquirere posset Ethicus. An omnes populi
moraliter sumpti sint eiusdem omnino speciei? et si non sint,
An Ecclesiasticus specie differat à Seculari? Et quidem du-
bitum id videtur optimè proponi, sic enim à seculo Ecclesia,
ut à tellure Coelum dissidet.

Physicam coelorum materiam specificè à nos-
trâ distingui tenet Molina de opere sex dierum. Hurta-
dus dixit de coelo. Sic Ariaga et alij. ac Suarius dix-
it. Mot. sicut 11. num. 13. et alij non distingui.

An Materia
coelestis spe-
cie differat
à sublunari?

Et Ego quidquid sit de quaestione Physicâ,
ad moralem respondere affirmative, et probabilitius, imo et
aliam fundamentis insistens, rem examino, et assero
Materiam primam esse quidquid manet in substracto for-
mâ abstractâ. At si duas Communitates proposuimus,
(Ecclesiasticam et Seculariem) reperiemus, quod Ecclesiast-
icus Populus etiam præcivus à formâ morali seu Prin-
cipe adhuc differat à seculari populo, similiter à formâ
præciso. non enim è corpore Ecclesiastico fieri pote-
rit Homo mysticus secularis: et si Princeps seculari

juniores. In moralibus, quid respondebimus? Puto
moralia similia naturalibus esse. Separata à corpore Resolutio-
Animâ illud remanet, sed quale? sine formâ, ut prius
sententia asseruit, inanime, immobile, corruptum, et
in cineres omnino redigendum. Nec aliter maneret Po-
pulus, si carceret omni Gubernatore. Esset mortuus, mo-
le sua ruens, corruptus, et à vermis intestino discor-
dix conterendus: et eadem posset præservari potentia,
quâ solent Sanctorum Cadavera, quæ in ipsa morte,
signis mortalitatis carent. Sed hoc ipsum ordinem na-
turem superat, nec fieri poterit sine miraculo.

ARTICVLVS. V.

In Materia prima sit conceptus
genericus, qui habeat plures
species subalternas?

Ubi querit Physicus, An omnes materia prima,
eiusdem sint omnino speciei? et si non sint, An coelstis dif-
ferat à sublunari? inquire posset Ethicus. An omnes populi
moraliter sumpti sint eiusdem omnino speciei? et si non sint,
An Ecclesiasticus specie differat à Seculari? Et quidem du-
bitum id videtur optimè proponi, sic enim à seculo Ecclesia,
ut à tellure Coelum dissideret.

Physicam coelorum materiam specificè à nos-
trâ distingui tenet Molina de opere sex dierum. Hurta-
dus digni de celo. Siz. Ariaga et alijs. at Suarius dign.
13. Met. sect 11. num. 13. et alijs non distingui.

An Materia
coelstis spe-
cie differat
à sublunari?

Sic Ego quidque sit de questione Physica,
ad moralem regnando affirmative, et probabilitius, imo et
aliius fundementis insistens, rem examino, et assero
Materiam primam esse quidquid manet in subtracto, for-
mâ abstractâ. At si duas Communitates proponamus,
(Ecclesiasticam et Secularem) repenitemus, quod Ecclesiast-
icus Populus etiam praecisus à formâ morali seu Prin-
cipe adhuc differet à seculari populo, similiter à formâ
praeciso. non enim è corpore Ecclesiastico fieri pote-
rit Homo mysticus secularis: et si Princeps seculari

An populus
novum ap-
petat Prin-
cipem?

petit, potest facere ne illud iniusta petat; quod quia non potest homo, populo placere non potest, sed Deus potest. At Populi contra Principem connaturale toc-dium solet eius benignitate remitti; solet etiam intendi-nusquam tolli. Galeatio Insubrium Princi-pi cognatorum odio, de subditorum perfidia, de populi malig-nitate multis agit se querelanti respondit olim Ste-phanus Boiorum lux, se ne unum quidem habere subditum, quicum non auderet inermis per vastam soli-tudinem pergere, et etiam in sinu, in aurem utramq; dormire. Audis Italum, et statim dicas, Populum, esse corporis mystici materiam primam, et fastidire formam possessam, et Principem desiderare, quem non habet. Audis Bavarum, et dictamine mutato occinis,

Tuto quiescit Imperator tegmine
Fides suorum Civium si contegit.

et addio, Nec à materia novam formam, nec novum à Populo Principem desiderari. At ego resolutioni per sto, dicoq; amari à vulgo nova, optariq; novum regimen, novum Gubernatorem, id tamen intensius aut remis-sius pro maiori minori Principe ergo populum-humanitate.

ARTICVLVS. IV.

De Materia existentiâ.

Non ne pos-
sit populus
Superiore
care?

Est celebris et omnino difficilis Quæstio illa, qua in-gurrit. Possit-ne naturaliter materia prima existere sine omni formâ substanciali? quod esset moraliter in-quirere, possit-ne Populus circa miraculum consistere sine omni Gubernatore aut Superiore?

In physice affirmativam partem tenent Gab-riel in 3. dist: 12. quæst. unic. art. 3. Marsilius in 2. dist. 12. quæst. 8. art. 2. Gregorius Nissenus, Beda Alensis, Albertus Magnus, alijs apud Lorinum cap. 11. Sylviæ. verb. 18. Hugo etiam de S. Victore, Abulensis, Magister Sententiarum, Catharinus, et Syranus, apud Patrem Molinam in opere sex dierum. At negativam tenet S. Thomas, Scotus, eius discipuli, et sive omnes

donaretur: nec è seculari fieret homo Ecclesiasticus,
tametsi Superior Ecclesiasticus sit. Quod posset millenii
exemplis confirmari: et tamen unum aut alterum pro-
ducam. Dragonicus Populus secularis fuit, et Ramirum,
virum Presbyterum in Regem habuit, et tamen à formâ
sua morali, ut esset populus Ecclesiasticus non acquisivit;
idem de Sustano dico, qui Henrico subfuit Archiepiscopo,
et S. R. E. Cardinali. et tamen secularis fuit. Ergo cele-
siastici, et secularis denominations non proveniunt
à Politicâ formâ, sed Politicam materiam efficiunt et
multiplicant specie, aut etiam si malueris systemate.
hoc enim ultimum posset plausibilius defendi.

ARTICVLVS. VI.

De Formâ Corporeitatis.

Petit Physicus, An in homine naturali detur Corporeita-
tis forma, distincta à materia prima, et animo rationali?
Et petit Politicus, An in Republicâ, seu in homine morali,
detur moralis corporeitas, qua sit moralis forma distincta
à populo, distincta à Principe?

In Physicis affirmit Scotus, quem sequun-
tur discipuli; negant alij.

Ita multis semper Scotica sententia duplice:
it, talem formam nec in physicis reperiire, nec in mora-
libus possunt rimari. adeoq; putant nullam in Repu-
blica formam præter Principem esse admittendam.

DISPVVTATIO. V.

De Unione Politicâ.

Uno Physica in Homine est nexus ille inti-
mus, quo Anima et Corpus vinciuntur. et doc-
trina consequentia postulat ut eodem prius
modo de Homine morali loquamur.

Quid sit
Uno?

ARTICVLVS. I.

De distinctione unionis.

Quare igitur, An unio quæ materiam politicam cum formâ politica, hoc est Populum cum Principe coniungit, sūt aliquid distinctum ab extremis: nec ne? An sit ab
extremis
distincta?

Physice loquendo poterit responderi assertivè ad mentem Ariagæ disq. 4. Phys. sect. 1. Hurtadi. ibid. disq. 5. et aliorum; et negativè ad mentem Nominalium Wadingi de incarn. libro prooem. et iam omnium auctoritate.

Sed loquendo moraliter diuersa possent dici ex diversis principijs. unionem enim moralē rem illam esse existimò quā positiō corporis et animus (Populus et Princeps) moraliter uniuntur, et quā dissolvuntur sublatè. Teneo igitur Fidelitatis iuramentum, sive quod idem est Politicum Obedientie votum superiorē et inferiore coniungere, et posse Unionem moralē vocari.

Quid sit
unione mo-
ralis?

ARTICVLVS. II.

De Unione cum eductione comparata

Hæc tamen Unio, quæ distincta ab extremis multorum opinione supponitur, distinguitur ne ab eductione formæ?

Affserere deberemus, si staremus Sicarzio disq. 13. Met. sect. 9. et negare si Hurtado disq. 5. Phys. sect. 3. et Ariagæ disq. 4. Phys. num. 17.

Ut quastionem intelligas, rem iterum clario- Questio
proponi-
tur.
oribus verbis propono. Ferdinandus hodie est Germanorum Imperator, et inquit, non obligatio illa obediendi, quæ unit Populus Cæsaremque, sūt aliquid ab ipsam electione distinctum? An vi electionis statim sit unitus Populus, et ipse possit imperare, et ipsi teneantur obediens.

Sanè pro negativa parte ratio fortissima pos- Rationes
pro nega-
tiva parte.
set proponi. Quoniam non est electus Cæsar ut sic, et independenter à Populis, sed cum dependenter ab illis ut à Politica materia. Illi igitur, qui illi dederunt ut Imperator esset; etiam dederunt ut talium esset:

ergo ipsam electio unit Populus Caesarem, Populos
Caesari, illos subordinando, hunc proficiendo: non ergo
est necessaria nova Unio ut hac duo extrema moralia
civiliter et politice uniat. Socedit ex hypothesi quod
in physicis unio ab educatione distincta concedatur, in
moralibus concedi non debere: et ratio est, quia ideo in
physicis propter educationem ponitur unio, quia ramet;
substantiae partibus uniendis sufficit et educatio inservi,
non tamen in facto esse posset, quia in facto esse ea
non datur. at hoc ratio in moralibus locum non habet,
quoniam illa electio seu moralis productio tota vita
Principis moraliter perseverat, adeo sine nova unio-
ne potest illi Populos subordinare.

Resolutio

At omnino tenendum est politicam Unionem a politica forma productione distingui. nam in
Caesare propter electionem, Populorum acclamatio, et
coronatio requiritur antequam (liberam aut necessaria-
riam) habere ius imperandi non creditur. Nec illud que-
Rationibus od accessit, urget; nam electio (qua est moralis produc-
in contrari-
um possit
satisf. tio, unde et Creatio solet appellari) est actio transiens,
nec moraliter perseverans quod clarissime ostenditur.
Quoniam omnis actio libera ita est, ut possit non esse;
ita perseverat ut non perseverare possit. At electio
est actio libera: ergo vel iam desit, vel retractari po-
test. At Electores non possunt semel factam deno-
minationem retractare: ergo illa electio iam desit
nec modo perseverat moraliter.

ARTICVLVS. III.

In Unio sit simplex,
an duplex?

Cæterum ex hypothesi, quod Politica Materia et
Forma, Populus et Princeps, Corporis publici Cor-
pus et Animus uniantur unione ab ipsam produc-
tione morali, hoc est, ab Electione distincta, debebit-
ne adsignari duplex, an simplex Unio?

An in phy-
sicis sit sim-
plex unio?

Ratio dubitandi est, nam in naturali com-
posito simplicem ponit Suarius disp. 13. Met. sect. 9:
Parquer. tom. 1. in 3. part. disp. 9. num. 23. et duplicitem

At Ego in Republicā duplice omnino reperio; nimirum mutuum vinculum, quo se Populus obstringit Principi, Princeps Populo. vi cuius ille determinatur ad hunc, hic ad illum.

An in modis
alibus?

Resolutio.

At dices, Te unionem ex parte materiae ad formam in physico bene intelligere, reunionem formae ad materiam non posse. adeo in Politicis te bene intelligere Populum obstringi Principi, non tamen Principem obstringi Populo. Assumptum physicum sic probas. Quoniam Materia prima, cum sit indifferens, et multis formas habere possit, indiget vinculo et determinatione ut potius huic quam illi obstringatur; at forma, cum ingenio suo sit huic materiae destinata, et eius individuatione individuetur, ex natura sua est determinata et obstricta, nec nova unione indiget, nec novo vinculo, ut pote qua non potest persistere sine materia. Hinc ad moralia transis. Mortuo Princepe manet Populus tametsi informis, ac extinti Populi non datur Princeps, quia extincto titulo et dignitate etiam extinguitur, Populus vi sue institutionis potest habere, imo de facto, et successive habet plures Princeps; Princeps vi sue electionis non potest habere plures populos, eligitur enim cum dependentia ad unum, ita ut vel Princeps futurus non sit, vel talis Populi futurus sit. Princeps igitur vi electionis unitur et obstringitur Populo, nec indiget unione nova, aut novo vinculo; sed Populus quia vi sue institutionis est indifferens, indiget adiuratione, et fidelitatis seu obedientiae promissione, ut huic superiori teneatur.

Obiectio.

An Princeps
obstringatur
Populo!

Sed haec non urgente, nec alteram unionem à nobis adsignatam proscribunt; nam utraq; est necessaria, nimirum et promissio Populi, et Superioris compromissio. Ille hanc acceptat conditione, videlicet, si velit compromittere se omnes immunitates et privilegia sancte et fideliter conservatum

Satisfactio
obiecione-
bus.

et hic fidem curam et observantiam compromittit:
esset enim cacus et delirus Populus ille, qui vellet ob-
stringi Superiori, sibi nulla lege devineto.

Obiectio
altera.

Sed instas. Princeps tenetur Populo
etiam ante istam compromissionem: ergo haec neces-
saria non est. Probas antecedens, quoniam cum elec-
tionem de se factam accepit, Populo obstringitur, et
habet debitum ^{bene} gubernandi. adeoq; vineulum novum
non requiritur.

Solvitur.

Respondeo tamen formam physician du-
as habitudines dicere, alteram ad causam efficientem,
alteram ad materiam. sic et Princepem teneri Electo-
ribus, et teneri Populo; illis acceptando electionem, huic
acceptando adiurationem. Unde Princeps electus non-
dum tamen Populo obligatus, de consensu Electorum
inconsulto Populo posset cedere iure sibi adquisito;
qui tamen, si semel Populo fidelitatem requisirem iu-
raverit, non poterit dignitate cedere invito aut incon-
sulto Populo.

[Hanc questionem illustrat Epistola il-
la Proemialis Basi Theologia Regularis praemissa,
in qua uberior agitur de promissione Religiosi et compro-
missione Prelati, et duplex vinculum et unio ostendit-
tur. quam poteris legere, si vacat.]

ARTICVLVS. IV.

IV. An possit creari Unio?

Siquidem Unio est aliquid distinctum à materia et formā, queritur, An possit Deus illam de potentia absoluta actione creativā prōducere? hoc est, An possit Deus electum Principem obstringere Populo, et hunc illici sine ullo causarum secundarum concursu?

Hæc quæstio omnino rendet à modi essentia, qui enim dicunt posse creari, videntur illum non distinguere ab ipso accidenti. Arriaga dixi q. Phys. sect. 5. num. 122. creari posse contendit, alijs negant: et quidem merito. Ego enim nunquam intelligere potero posse à Deo sessionem sine homine sedente produci, nec unionem sine extremis, quæ uniantur. Et ideo

Ad quæstionem moralem respondeo negativè. Et ut melius resolutionem intelligas has Conclusio. Resolutio. nes necessariò statuendas considera.

Prima. Populus obstringitur Principi huma-
nitatis et divinitatis; humanius compromissione, divinitatis
coniuratione; et eodem etiam modo et titulo Princeps Po-
pulo. Patet omnino ex dictis.

Secunda. Hæc unio est intrinseca, et ab
intrinsecā materia et formā, Populi et Principis substan-
tia nullavarit. Patet, quoniam promissio et iuramen-
tum sunt actus intrinseci.

Tertia. Hanc unionem intrinsecam, quā
Populus unitur Principi, et iste illi, non potest Deus cre-
are de potentia absoluta; nec se solo potest sic eos obstrin-
gere. Videtur manifesta. Quoniam tametri Deus possit
facere, quod hic et nunc Populus aut Princeps iuramen-
tum liberè et tamen infallibiliter emittant; non potest ta-
men facere, quod iuris non concurrentibus, creetur unum
iuramentum in aere, quo obstringantur.

Quarta. Potest Deus obstringere Populo
Principem, et istum Populo præcepto, sed hæc unio esset ex
trinseca, et ab extrinseco, nec constitueret unum per se, sed unum
moraliè artificiale, unum ligamine extrinseco, ut solent
fascies.

DISPUTATIO VI.

De Forma Politica.

Exposuimus ingenium Politica Materiæ et Unionis;
ad Formam Republicæ venimus, quæ Princeps est, quan-
ut exacte cognoscamus potest varias controversias resolvere.

ARTICVLVS. I.

De Organizationis et Animæ comparatione.

Quid sit,
Anima?

Vnde orga-
nizatio thy-
sica aut
etiam mora-
lis proverbi-
at?

Fieri
opinio.

An ne om-
nnes abor-
tus sint ho-
micidia?

Joannis Mar-
ci opinio.

Animæ solet definiri, Forma corporis organici in poten-
tia vitam habentis. Et inquiritur. Qualiter organica materia
forma sit? nimirum. An ipsa organizationem ut dis-
positionem prærequisit, an inferat? hoc est. An ipsa
corpus organizatum aliounde præsupponat, an ipsam in-
compositam materiam organizet? Vnde consequenter du-
bitare poterimus. An Princeps (rigidem est forma po-
litica corporis mystici, politice organici, in potentia politi-
cam vitam habentis) requirat Populum iam organizatum
à causâ alia, an ipsam illum organizaturus et compo-
turus sit?

Sane Thomas Fierius, existimans non ali-
ter animam, quam in confusam materiam induci, in greci-
ali de hac materia libello asserit illam esse sui corporis con-
formatricem, et organatricem; et cum constet experientia
semen humanum statim in utero materno coagulari, ita ut
tertiâ die percipiatur aliqua membrorum distinctio, tenet
illam primo, secundo, aut tertio demum die creari, et corpon
divinitus infundi. adeo omnes abortus aut ferè, esse homici-
dia. Sed contra hanc opinionem scripsit Doctor du Gardin
pulchrum etiam libellum, communem omnino opinionem
propugnans, et illam non solum nota philosophici erroris,
sed etiam maiori insimulans et inurens: quam ob rem impu-
dens sim, si in materiam tam gravi, que tot potest scrupulos
moveare, uni soli Medico subscribam, maxime cùm ab altero
extremo stet Joannes Marcus Marci, etiam nobilissimus

Medicus, qui animæ infusionem ante ipsum partum non admittit: cuius doctrina etiam extrema est. Accedit, quod multi iam existimant Tienum clare decipi, nec debere vegetativa animæ officia rationali aueneri.

Ergo dicendum Principem Reipublicæ aut natum aut electum, non regnare materiam organizatam, hoc est, confusum Populum, sed in membra distinctum, et politicè organizatum. Et ostenditur, nam mortuus Princeps sive successorem dederit nativitas, sive electio, adhuc manet in Populo informi nobiliores et ignobiliores, maiores et minores partes, in quorum ordine et dispositione consistit moralis organizatio.

Sed non adquiescis et Saturnum producis Saty Principem, qui non solum informi Populo, sed etiam inorganico infusus. Poëta dulcis.

Moralis or-
ganizatio
corporis Po-
litici non
est à Prin-
cipre.

Obiectio.

Hie genus indocile et dispersum montibus altis,
Composuit, legesq; dedit, Latiumq; vocari,
Maluit, his quoniam latuisset tutus in ovis.

Sed respondes, Saturnum, cum conformavit membra et publicam rem in Italiam composuit, non egisse Formalem, sed Efficientem Causam, nec negamus debere ab Efficienti materiam prius disponi, quam introducatur formalis. Si quis ergo prius, hominibus dignissis et barbaris, ut viam communem inirent, ut parentes filios, seniores iunioribus, generosos vilibus anteferrent; ut regerentur legibus, et haberent Principem et Magistratus: et postea ives vel fraude propria, vel populi favore universis prospectus, coepit Italiam gubernare.

ARTICVLVS. II.

In Populus organizatione
carere possit?

In Hec possit tollere politici Corporis Organizatio nem et relinquere Populum confusum nimis in quo omnes sint æquè docti, æquè nobiles, æquè diuites, æquè seres inquiris? Et respondes hanc omnino Questionem esse

Prononit
quæstio.

An elementa
sint corpora
homogenea?

similem illi Physica, quae interrogat, Ab posse deus corpo-
ris humani, verbi causa organizationem aufere, et relinquere
corpus diuisibile homogeneum, quale multi putant esse ae-
rem, aut etiam omnia quatuor, si paria darentur, elementa?

Et sane nemo Physicus id ausus est negare

Deo; nos enim id solemus faire, cum corpora convertimus
in cineres. Tunc enim omnia atrum grana videtur esse et
qualis et similis omnino speciei.

Resolutio.

Vnde negari non poterit posse deum faire
novam Rerumpublicam, in qua non dantur maiores et minores.

At, ais. Populum Germanum considero, et hec

Obiectio de
estate et no-
bilitate.

um posse faire ut omnes hodie Germani sint aque docti,
aque prudentes, aque divites, video; qui possit faire, ut sint
aque nobiles et aque senes nondum video. et quidem sic homini-
nes estate et nobilitate coordinari; nec ordine membiorum
carere dici poterit Populus, in quo dantur seniores et Ju-
niores, Nobiles et Infames. Sane non posse deum aut omni-
nes aque senes faire, aut aque nobiles et demonstraturum
esse speras; nam utrumq[ue] in præterita actione consistit,
et ad præteritum nulla est potentia. Senex et qui a multis
annis natus; puer, qui a paucis; nec tamen potest deus, ut
qui a sexaginta natus fuit, non fuerit a sexaginta, sed a
triginta; nec potest faire ut decrepitus senex sit contane-
us homini, qui numerat trigesimum annum. Eodem modo
de nobilitate discurrit, nam Petrus est filius unius furi,
qui in cruce coros parvit; Paulus unius strenui et gene-
rosi ducis, qui pro Patria, et Religione arida in bello oc-
cubuit; non poterit illos deus aque nobiles faire, non enim
potest efficiere, ut fur ille, qui obit in patibulo, obierit in
aire; sicut nec potest ut Dux alter, qui transverberatus
hasta fuit, fuerit suspensus lagquo.

An deos is
potentia ad
præteritum.

Repondeo tamen hanc objectionem torquere
omnino posse illos, qui negant deo potentiam ad præteri-
tum, qua me iudice concessa eternitate negari non po-
test. Deus enim siquidem habet durationem simultaneam
(successivam quis sine mutatione intelligi?) hoc nunc
est eternitatis præsens anno mundi primo, anno ultimo,
omnibus intermedij, et in singulis omnia qua nobis sunt
præterita aut futura ipse sibi præsentia (deo enim nihil
præteritum aut futurum est) operatur. Repondeo igitur

Scum habere potenciam ad prateritum agere ac ad futu-
rum; adeoq; posse non solum excitare mortuum, sed et spes-
cificative loquendo (reduplicative nec potenciam in futurum
habet) facere, quod vel mortuus non fuerit; vel alibi, vel
aliter fuerit.

ARTICVLVS. III.

De Homine (naturali mystico)
præciso ab organizatione.

An si Deus ab homine physico tolleret organizationem,
et conservaret materiam, formam, et unionem, maneret homo?
An si membrorum moralium organizationem et subordinationem à Republicâ, ista mutaretur species; an verò maneret eadem numero, qua ante?

Quæstio
proponi-
tur.

Qui corporeitatis formam admittunt, do-
bent huic quæstiōni negatiū respondere;
assertivi, qui negant.

Nos autem hanc formam corporeitatis in-
termédiam negamus, et putamus, Primo, posse dari Re-
publicam, in quā omnia membra subdantur Superiori,
et tamen non subordinantur in se, et haec esset inorganiza-
ta et constans ex corpore homogeneo. Secundo, Populum
Germanum, qui materia est Imperij, si divinitus fieret
ut membris æqualibus constaret, alterandum fore acci-
dentaliter, non tamen aut mutandum numero aut
specie.

et resol-
vitur.

ARTICVLVS. IV.

In Populus informetur successi-
sive tribus formis politicis,
vegetativa, sensitiva, et
rationali. ?

*In nihil de Brusis sum dicturus? Nihil omnino,
nisi homini explicando sit utile, ac quia d. Thomas
q. p. quest. 118. art. 2. ad 2. et Murcia 2. de Anima dicit
1. quest. 3. et alij multi affirmant in generatione Brutorum
animam vegetativam praeire sensitivam, et in genera-
tione etiam hominum, primo infundi animam vegetati-
vam, secundo sensitivam, ratio rationalem necessariam
investigandum est; An in productione hominis mystici, Por-
pulus (is est materia prima) primo informetur anima
vegetativa, postea sensitiva, et tandem rationali?*

Quæstionis
dissolutio.

*R*espondeo videri probabile vitam vegetati-
vam non esse animam; hoc enim debet esse forma intui-
seca, et illa extrinseca, nimirum a sole, omnino est. Addo,
nec in physicis, nec in moralibus evidenter requiri, ut
vita sensitiva rationalem præcedat. Et sic ad proposi-
tam Quæstionem Respondeo utrum in physicis esse proba-
ble, et in moralibus utrum etiam posse probabiliter
dici.

ARTICVLVS. V.

De Organorum necessitate.

Animal ali-
quibus orga-
nis carere po-
test: at in insu-
nullum suer-
fluum est.

Quæ sunt organa, quibus organicum corpus carere non
debet? Consulto ago de debito, posui enim omnibus et sin-
gulis carere posse: organis enim ego, non ut sim, sed ut sa-
nus sim, et commode operari possim.

Sare plurima sunt in corpore physico, e qui-
bus tametsi aliquorum non cognoscamus munia, nullum
superfluum est: unde in Republica nullum membrum sur-
perfluum esse debet, nulla omnino persona, qua non co-
operetur bono publico.

Puto omnia membra physica in corpore mys-
tico aptissime representari, non tamen omnia Ego exa-
minanda et explicanda assumo, sed illa unica, qua iudi-
cabo ad vitam et splendorem necessaria.

Præcipua
membra.

Primo corpus humanum secundum positio-
nem considero et regno habere Caput eminentissimum,
unum tamen habere Oculos, Thures, Linguam, & humeros,

Brachia, Pedes, Capillos, et interius, Cor, Sanguinem, Carnem, Nervos, Ossa; Alimenta, Excrements.

Caput supremum membrum est; et tale dicitur, in Hispania Rex, in Germania Caesar, in Ecclesiâ Pontifex. Oculi et Aures Hominis mystici sunt exploratores, illi enim sunt oculi et aures, quae in remotas provincias ad videndum et audiendum mittuntur.

Singua est Legatus, medio quo una Provincia alijs loquitur, et suam voluntatem adnuntiat. Etiam est Reipublicæ auris quadam nobilior, quam media Republica distantium Principum resolutiones audit.

Capilli sunt ad ornatum, non ad necessitatem, et tales videntur in Republica multi esse artifices mechanici, Architecti, Pictores, Aurifices, Lapidicidæ, Sartores, sutores @ sine quibus illa esse quidem posset, non tamen commode et ornata.

Humeri, et capiti adiuvant, et locum altissimum sustinent; et tales sunt in politico statu universi Magnates, et Primores.

Brachia et manus homini ad defensionem data. et hoc munus subeunt milites, qui brachia Rei publicæ sunt, quibus ipsa defenditur.

Pectus sunt plebani, Pedes rustici; ipsi enim omne pondus sustinent, sed diriguntur, proteguntur, et defenduntur. Vnde optime Hispani tributum Pecho id est Pectus si à plebans exigantur, sed si ab Ecclesiasticis aut Nobilibus habeatur, Subridium vocant.

Omnia hæc percurro breviter; aliqua enim resumpturus sum, et reliqua sufficit adnotasse. Interiorem hominem considero, et in ipso Solem, Deum; Cor, devotionem; Sanguinem, Politicum; Carnem, Jurisperitum; Nervos, Legitatores; Ossa, Theologos.

Sanè excors Respublica erit, cui non sit cordis deus, et radix omnium motuum Religio. non enim perennare poterit corpus politicum, si religione careat. Vel

Sanguis.

si dubites, tolle iuramenti vincula, eterni supplicij timorem, et substratum considera. videlicet confusum chaos, Republicam moribundam. Ceterum tametsi cordi Deus futurus sit, non ideo futurus est Cor. hoc enim calidissimum membrum in pectore humano est Heliotropion, et Theognion Devotio; segui enim debet Pietas Solem-bum.

Ut ista aeternet, prater cor cuius motus Deus regit, admittendi Politici sunt, qui agant officium sanguinis: iste enim ubicumque sit, per venas et meatus consentaneos ascendit, et debito tempore per Cor transit, et in ipso decipiatur. quod si illuc ire impediatur, consumptus et putreficit statim: et Politicus, auge ac sanguis putrescit, consumeturq; si Pietatem suffugiat Politici corporis Cor. O quot obierunt Homines ob infectionem sanguinis! o quot perierunt Monarchia, ob Politicorum peccata! Sanguis bonus homini vita est, malus morti. et Politica intra limites Religionis contenta, non solum auxilio, sed etiam conservationi est Reipublicæ; at limites Pieratis pratergressa excidium necessarium est.

Ossa.

Ossa frangi possunt, flecti non possunt; et his per omnia similes debent esse Theologi; quoniam non est adulari Primoribus, condescendere Pugno; sed dicere crudas veritates. Exemplo nobis sunt Martyres invictissimi, frangi potuerunt, non inflecti; occidi, non autem in falsas opiniones trahi. Frangi enim involuntarius homo potest, trahi, flecti, et induci non potest.

Caro.

Caro est pervia sanguini, et ideo politici corporis Caro est Jurisprudencia; omnis enim interpretatio legum debet esse pervia sanguini proredentia corde, hoc est Politice mananti à Religione et Deo.

Nervi.

Jurisprudencia interpretatio Legum est, et istæ Reipublicæ sunt nervi, non ossa. fortes sunt, tales tamen, quæ flecti et frangi possint. frangi quidem cum publici boni iactura; flecti sed ab intrinseco, et cum utilitate. Franguntur quidem Jurisperiti, cum integritatem non servant; flectuntur cum opinioni probabili et benigniori condescendunt.

ARTICVLVS. VI.

In eadem numero Persona Caput
et Anima Corporis moralis
possit esse?

Videretur quod sic. Nam Princeps caput est Rei-publicæ, et tamen etiam eiusdem animus et forma.

Ratio pro affirmativa parte.

Videretur quod non; quia in physicis Caput Hominis non est forma Hominis, et in moralibus debemus sicut in physicis philosophari.

Ratio pro negativa.

Respondeo Caput Reipublicæ et Principem seu Gubernatorem, esse duas res absolute diversas, quæ per accidens possunt coincidere. et clarissime à nobis explicari. Et incipiendo ab Ecclesiastica Republica, qui dicunt Pontificem subesse Generali Concilio, ponunt aliquid quod communiter solemus regnare, sed nihilominus, non negant illud Ecclesiae, inquit et Concilij, cui dicitur subesse, Caput. Qui dicunt Episcopatum Romanum et Pontificatum esse duas dignitates, solent dicere Innocentium X. exempli gratia, quia Romanum Episcopum Caput Universorum esse, et quia Pontificum gerere vices Concilij Generalis. Sed relinquamus has questiones, quæ indigent examine maiore: ingenij alas tantisper dimittamus. Scimus multas esse Ecclesias, quarum Antistes in suis resolutionibus, dependet à Capitulo, et tamen ille Caput est.

Resolutio.

Convertis oculos ad secularem statum Senatum, Populumq; Romanum regno, illum animam, hunc corpus, nec tamen acephalum, Consules enim habuit, qui à Senatu renderent, et præsiderent Popularibus. Veneta Republica felicissima est, et tamen habet ducem, Populi Caput; cuius est limitatissima Authoritas, et à Senatu rendens. Nulla est Universitas, quæ Magistrico Rectori careat, quia tametsi universorum caput sit, nihil potest contra Universitatis voluntatem. Angli videbantur heri suo Carolo Capitis præminentiam concedere, gubernandi supremam authoritatem denegare: at illum condemnantes et plectentes, An ibi Rex subsit Senatui, declararunt, si iuste condemnarunt

quod nescio. Galli dicunt non posuisse Franciscum Christianissimum Regem sine Parlamenti sui licentia cedere Imperatori Carolo qui supremum, quod habebat in Flandriam. Et, ut verbo dicam, nescio esse Republiam secularem in mundo, in qua ille, qui Caput, forma totalis sit; Omnis enim hodie Monarchia Aristocratis temperatur.

ARTICVLVS. VII.

Se Vitarum numero.

Vita que-
tuplica.

Quatuor cognoscunt vitas Philosophi; Vegetativam, Loco-motivam, Sensitivam, Rationalemque et tu huius divisionis rigorem non vis examinare, sed inquirere, An in Republica haec omnia munia reveriantur.

Vegetativa,

Respondeo affirmative. Et primo vegetativam ostendo; nam hodie sunt magna Provinciae, quae ex pars principijs succederunt.

Loco-mo-
tiva,

Ostendo etiam loco-motivam, nam Gotorum et aliorum Republicae sedes mutarunt, et novas regiones adquisierunt.

Sensitiva,

Sensitivam ob oculos pono. nam Republica, videt, audit per Exploratores; loquitur per Oratores et Legatos, pugnat per milites etc.

Intellec-
tiva,

Rationalem tandem. quoniam iudicat, discitat, suggerit, infert, prævidet, decernit, et multa alia facit, quae si esset rationalis, non posset.

ARTICVLVS. VIII.

Se numero Animalium.

An in uno ho-
mine sint plu-
res anima? In ista quatuor munia ab una et eadem Animâ Politica exoriantur? an vero sint quatuor Animæ, hoc est, formæ seu Principes in quacumque Republicâ?

Sunt qui uni et eidem homini plures attribuunt animas, sunt qui unicam: et utique iuxta Physicæ sece principia deberent hanc questionem dissolvere.

Ego autem quamdiu iudicem vitam vegetativam physi-
sicam formaliter sumptam esse Solem physicum; conse-
guenter dicturus sum, vitam vegetativam moralen esse so-
lem moralē. Et quia existimō organū ipsa vegetativa or-
rumpenda, si deficeret anima rationalis, consequen-
ter in Homine mystico organa qualia cungs Animo
rationali politio subiectio, qui unicus sit, et publicum
corpus loco moveat, et sentiat, et discurrat.

An vita
vegetativa
sol?

ARTICVLVS IX.

De Informatione Animæ rationalis.

Quarunt Philosophi, An Anima rationalis, quæ di-
citur realiter esse loco-motiva, et etiam sensitiva,
non solum secundum hos gradus, sed etiam qua ratio-
nalis et spiritualis informet corpus?

Respondet affirmativè Rubius libr. 2. de
anim. q. 7. negative Caietanus quid Ariagam disput.
1. de Anima. num. q. q. Steinerus in Thesibus habitis
Heripoli ann. 1645. putat esse fere questionem de
nomine: Et quidem me iudice questionis est de re; nam
si Anima sensitiva et intellectiva sunt duæ forma-
litates, bene posset fieri ut una uniretur corpori, et
altera non uniretur; scimus enim in Divinis Paterni-
tatem et Divinitatem esse duas formalitates realiter
identificatas, è quibus haec identice unitur Filiationi,
non illa.

An sit
questio
de nomi-
na?

Hæc doctrinæ præmissâ inquiritur, An
Principio, qui forma Politica est Populi, huic obstin-
gatur non solum qua loco-motivus, aut sensitivus
est, sed etiam qua intellectualis? Et Ego respondeo af-
firmativè: quoniam intellectuali vinculo obstringi-
tur, quo non aliter posset obstringi quam intellectua-
liter: et etiam qua intellectualis: devincitur enim et

iuramento et promissione; aut brevius, promissione
iuramento firmata.

ARTICVLVS, X.

De Indivisibilitate Animæ.

Quid sit
spiritua-
litas?

Examinare vis, An intellectualis ille Animus, quo-
Res publica informatur, et esse Gubernatorem dixi-
mus, si divisibilis?

XI. VOLUME

Hæc questio render omnino à Physicâ.
multi enim putant conceptum spiritualitatis in
penetrabilitate consistere (do Suarum dign. 4.
Met. sect. 1. et Ariagam dign. 1. de Animâ num. 61.)
et alijs in indivisibilitate (et inter ipsos Varguez 1. p.
dign. 195. cap. 6. Hurtadus dign. 2. de anim. sect. 3.)
ad eoz omnia materialia et specialiter brutorum animas
esse diuisibiles modicus tenent, et Scotus in 4. dist. q. 4.
subscribunt. quæruntq. an possit diuidi in homogene-
as an in heterogeneas partes? nam illud prius Conim-
brienses 1. de gener. q. 7. art. q. et Ariaga dign. 1.
de Animâ num. 204. et hoc posterius Pererius lib.
6. Philos. cap. 6. Suarez dign. 10. Met. sect. 10. et alijs
non pauci docuerunt.

An rationa-
lis animus
sia divisi-
bilis?

Sed hæc sententiarum varietate non
obstante suppono Animam rationalem esse physice
indivisiblem, quod etiam illi admittunt, qui existimant
posse dari res spirituales diuisibiles. et infero Animam
rationalem politicam indivisiblem esse moraliter, sentio
enim non renugnare entitatem unam physice, morali-
ter diuidi; ut videtur est in Philippo IV. multarum co-
ronarum Rege, qui tametsi unus realiter indi-
viduus sit, moraliter multiplex est: adeoq. infero nec re-
nugnare unam entitatem moralem habere partes
liter est cre-
di divisibile; physicas, ut videtur est in Senatu, qui moraliter unicus
et contra.

Tolquod rhy-
site est indi-
visible, mora-
liter est cre-
di divisibile;
et contra.

est, et tamen hac illasā unitate, physice ex multis per-
sonis componitur.

ARTICVLVS. XI.

Vnius ne. an plurium admi-
nistratio præferenda?

Præcedens controversia aliam excitat, et eius solu-
tionem requirit. Siximus Reipublicæ Animam
(Principem intelligo) debere esse unam moraliter,
at posse esse simplicem physice, aut etiam multiplicem
physice, et hoc illasā unitate morali. Modò quæri-
tur, An sit melior Aristocracia Democratis? An
Monarchia melior utraq.

Quæstio
proponi-
tur.

Ut quæstionem intelligas, supponas non
esse mille homines liberos, qui Atlanticam Rempu-
blicam constituimus, soli Platonis notam: liberos qui-
dem, quia defunctis nostris Superioribus, et haerede-
carentibus, nulli morali obstringimur; et quia bo-
num commune amamus, volumus unum corpus con-
stituere, et ut vivum illud sit, illud ipsius anima ra-
tionali donare: hoc est, volumus illud Principi et
Gubernatori subiecere. Sane si unum eligamus, voli-
musq; nostrum Principem, sicut moraliter, ita etiam
realiter unicum esse; Monarchiam instituimus. Si
unitate morali conservata (hac enim abesse neguit)
physicam admiserimus pluralitatem, illam bifariam
poterimus admittere: nimirum si omnes, aut si aliquos
governare patiamur. Sane, si omnes instituimus
Democratiam, si aliquos divites Oligarchiam; si ali-
quos pauperes, Thymocratię; et si aliquos bonos, Aris-
tocratię. Quod si non agamus, sed agamus inviti, et
illegitimè, instituetur Tyrannus: nimirum, si aliquis
invito Populo se regnat, et imperium adsumat; aut
à Populo electus contra leges fundamentales regat

Quid sit
monarchia?

Quid demo-
cratia?

Quid Oligar-
chia?

Quid Thymo-
cratia?

Quid Aristoc-
ratia?

Quid Tyran-
nus?

*H*is consideratis, optimum modum vita Politica elec-
turi, singulos discutiamus.

An demo-
cratia coe-
teris sit
antagonen-
da?

An vulgi
sententia
sit certior?

Democratiam dissuadent plurimi, et sane
nescio, an sine iure? videmus enim facilius paucos
quam omnes errare; et tametsi vulgus indocile et im-
prudens sit, multa videmus, quæ disputare nolumus,
et negare non possumus. Pretia rebus vendendis in fo-
ro, sint ponenda; consultantur Monarcha, et respondere
nesciet, non enim didicit quot passeris esse vanire de-
beant, et quot nummo: consultantur Primores (nobi-
lissimi, doctissimi, sanctissimi) habebunt, nec note-
runt emergere ab hac levissimâ difficultate: et ta-
men permittatur Populo, ut solet, et videbimus in-
umeros homines, qui nec se cognoscunt, nec sibi fue-
runt logunti, exacte in pretijs convenire, ut videatur
Civitas sola debere vitare Monopolia: à Monopolis
enim Populi violatur immunitas; hoc est, non permit-
tuntur pretia imponi à vulgari dictamine. Sistat
Lovanio Bruxella quatuor leucis, et quia frequen-
tissima negotia sunt, eunt, redeuntq; viam diebus sin-
gulis quaterni curris. Igitur ne contingat unâ om-
nes die velle Bruxellam ire, et carere curribus, aut
contra nullum velle, et illos reversuros vacuos, sta-
tuatur, ingues, lege publicâ qui debeant hodie ire,
qui cras. Et Ego legem regero, et onerosam et inutilē
asserō: onerosam quidem, quia debeo ire Bruxellam
non cùm huic novo legislatori placeat, sed cùm mea
negotia exigunt: inutilē, quia si in tali lege,
omnia optimè fiunt, non enim videmus aut curris
deficare ituris, aut curribus personas sufficientes.
quæ tametsi nullo pacto aut lege convenerint, ita no-
cedunt, ut eamdem rem nunguam omnes simul velint,
nunquam omnes simul nolint. Quoniam nunquam
visum fuit universos uni templo, uni foro, uni platea
abesse alteri universos adesse. Ut ad maiora veniam

*H*is consideratis, optimum modum vita Politica elec-
turi, singulos discutiamus.

An demo-
cacia ve-
teris sit
anteponen-
da?

An vulgi
sententia
sit certior?

Democratiam dissuadent plurimi, et sane
nescio, an sine iure? videmus enim facilius paucos
quam omnes evare, et tametsi vulgus indocile et im-
prudens sit, multa videmus, quae disputare nolumus,
et negare non possumus. Pretia rebus vendendis in fo-
ro, sint ponenda; consultantur Monarcha, et respondere
nesciet, non enim didicit quot passeris esse vanire de-
beant, et quot nummo: consultantur Primores (nobi-
lissimi, doctissimi, sanctissimi) habebunt, nec note-
runt emergere ab hac levissima difficultate: et ta-
men permittatur Populo, ut solos, et videbimus in-
numeros homines, qui nos se cognoscunt, nos sibi pre-
runt logunt, exacte in pretiis convenire, ut videatur
Civitas sola debere vitare Monopolia: à Monopolis
enim Populi violatur immunitas; hoc est, non permit-
tuntur pretia imponi à vulgari dictamine. Sistat
Lovanio Bruxella quatuor leucis, et quia frequen-
tissima negotia sunt, eunt, redeuntq; viam diebus sin-
gulis quaterni currus. Igitur ne contingat una om-
nes die velle Bruxellam ire, et carere curribus, aut
contra nullum velle, et illas reversuros vacuos, sta-
tuatur, inquies, lege publicâ qui debeant hodie ire,
qui cras. Et ego legem regero, et onerosam et inutilem
assero: onerosam quidem, quia debeo ire Bruxellam
non cum huic novo legislatori placeat, sed cum mea
negotia exigunt. inutilem, quia sine tali lege,
omnia optimè fiunt, non enim videmus aut currus
deficere ituris, aut curribus personas sufficientes.
qua tametsi nullo pacto aut lege convenerint, ita no-
cedunt, ut eamdem rem nunquam omnes simul velint,
nunquam omnes simul nolint. Quoniam nunquam
visum fuit universos uni templo, uni foro, uni platea
abesse, alteri universos adesse. Ut ad maiora veniam

So Profes-
sorum no-
motione
ad cathe-
dias.

testis oculatus affirmo me vidiisse Salmanticae lectiones à Populo scholari conferri, conferri à Rege, conferri à Doctoribus, conferri ab informantibus (sic vocabantur illi, qui à Rege consulti) et tamen, libere dicam, vidi mus monstra à Rege, monstra à supremo Consilio, monstra à Doctoribus, monstra ab Informantibus, nullum indignum à vulgo auditorum promotum. Non semper doctor, notior Regi; in Consilio, ille meliorem habet locum, cuius cognati alicui senatori serviunt; Doctores sibi mutuo et mulantur, nec libenter eos promovent, à quibus possint retardari. Informantes, sicut et casu consulti, casu consuebunt; et quia non tenentur respondere ex officio, putant omnia esse materiam gratiae. At omnes simul magnis variis summi insimi, ita se mutuo attemporant, ut si pacifice posset fieri, nullus aliis melius modus esset desiderandus.

Sæpe sibi reservavit Rex Professorum omnium promotionem, sed tandem iterum restituit studiosis, iudicans potius posse unâ aut alterâ die tolerari iuuenilem feworem, quam totâ vitâ ignominiam promotionis indignam. Quod si adhuc Democratio displaceat, illam Aristocratiâ temperato.

Pauos potius quam omnes gubernare expedire Viri magni proclamant. Sed quales erunt isti pauci? Pauperes? Ignobiles? aut contra Civites? aut Nobiles? Minime. Thymocratiam enim et Oligarchiam universi condemnant. Non est Senatoria dignitas, qua vendi debeat; non qua loco stijis conferri: non est conferranda pauperi, nec diviti, sed bono, aut abundet auro, aut are careat. Laudanda igitur Aristocracia, in qua obeditur melioribus. Sed quis hos ipsos esse meliores declarabit? Huc iterum videtur ad Democratiam recurriri, ut hodie fid apud Helvetios, quibus Optimates, sed ab omnibus

Thymocra-
tia et Oligar-
chia propo-
nitur Aus-
tocratia.

testis oculatus affirmo me vidiisse Salmanticae lectiones à
Populo scholari conferri, conferri à Rege, conferri à Soc-
toribus, conferri ab informantibus (sic vocabantur illi, qui
à Rege consulti) et tamen, libere dicam, vidi mus monstra
à Rege, monstra à supremo Consilio, monstra à Doctori-
bus, monstra ab Informantibus, nullum indignum à
vulgo auditorum promotum. Non semper doctor, noti-
or Regi; in Consilio, ille meliorem habet locum, cuius cog-
nati alicui senatori serviunt; Doctores sibi mutuo ex-
mulantur, nec libenter eos promovent, à quibus possint
retardari. Informantes, sicut et casu consulti, casu consu-
lunt; et quia non tenentur respondere ex officio, putant
omnia esse materiam gratiae. At omnes simul magni par-
vi, summi infimi, ita se mutuo attemporant, ut si pacifice
posset fieri, nullus alius melior modus esset desiderandus.
Sæpe sibi reservavit Rex Professorum omnium promotio-
nem, sed tandem iterum restituit studiosis, iudicans poti-
us posse unâ aut alterâ die tolerari iuvenilem fewo-
rem, quam totâ vitâ ignominiam promotionis indignas.
Quod si adhuc Democratio displiceat, illam Aristocratiâ
temperato.

Pauco potius quam omnes gubernare
expedire Viri magni proclamant. Sed quales erunt is-
ti pauci? Pauperes? Ignobiles? aut contra Divites? aut
Nobiles? Minime. Thymocratiam enim et Oligarchiam
universi condemnant. Non est Senatoria dignitas, qua
vendi debeat; non quæ loco styris conferri: non est conse-
renda pauperi, nec diviti, sed bono, aut abundet auro, aut
are careat. Laudanda igitur Aristocracia, in quâ obe-
ditur melioribus. Sed quis hos iros esse meliores decla-
rabit? Huc iterum videtur ad Democratiam recurri, ut
hodie sic apud Helvetios, quibus Optimates, sed ab omnibus

Se Profes-
sorum no-
motione
ad cathe-
dras.

Thymocra-
tia et Oligar-
chiae propo-
nitur Aris-
tocracia.

lecti, imperant.

An hodie
in mundo
sit Monar-
chia pura?

Inconveni-
entia, qua in
monarchia
reperiuntur

Quae in
electione?

De Monarchia quid dicam? Cautè lo-
quuntur recentiores, ne Monarchæ displiceant. Sed cui Mo-
narchæ? nulli omnino; quoniam omnis hodie Monarchia
partim Aristocratiæ et partim Democratiæ temperatur.
Res misera, inquit Petrus, nasci ex ancilla; at miserabilior
infil Paulus, esse membrum Reipublicæ, cuius caput esse
non possit. In via Virtuti nulla est via, aut Respu-
blica Regimine, et virtute laborat. Vbi enim proemia de-
sunt, virtus deest. Nam Adami filij indigent calcare, ut
boni sint; stimulo, ut meliores; et qui aut Cæsar aut ni-
hil indamabat, si esse Cæsar non posset, induxisset deli-
cys, et nemo moraliter esset. Me iudice summis inconve-
nientibus subditur Monarchia. In ipsâ enim vel heredi-
tatis vel electionis iure succeditur. Si hereditatio, unus
Rex nascitur, tametsi malus; omnes nascuntur servi,
tametsi optimi. est enim plus adhuc quam subditus,
qui profari non potest. Regi nato non erit necessaria
virtus, alijs non erit utilis: adeoq; proscribetur ista ab
illo quia superflua, ab his quia inutilis. Si electionis,
non suberit minori discrimini. Vel regabo quod erunt
Electores? quales? quando? ubi? quomodo? si vivo Re-
ge eligatur successor, hereditaria erit electio, nec con-
tra regnante müssabitur. Si mortuo, erunt dis-
cordie et intestina bella, quibus Aristocracia caret,
quoniam Magistratus simul non morituri, nam successi-
one partium perennis et aeternus est.

In re igitur gravissimâ iudicium meum
paucissimis periodis explicabo. Supponam omnia
humana inconvenientibus permixta, nihilq; in mun-
do reperi ex omni beatum parte. Ergo inconvenien-
tia componens, comparans, dijudicans, dicam

Primo. Omnis Politica mutatio est bono

publico perniciosissima. Ostenditur; quia nunguam
potest fieri sine sanguine, nunguam ex communi con-
silio. adeoq^z dum in contraria unusquisque subiicitur,
communitas pericitatur. Corollarium. Sic adendum
igitur cuiusq^z Republicæ ut perseveret, nec alteret
avitam et præscriptam Politicam. leges enim debent
esse faciles, et facilius ferimus iugum, cui assuevimus.

Mutatio
regiminiis
mala.

Obijcis Aristotelis verba, qui quarti Poli-
tiorum tertio, sic ait. Certi verius ac melius est, ut
nos divisimus duarum (Politcarum) vel unius recte con-
stituta cæteras esse transgressiones. Ergo sensu Philo-
sophus non omnes esse tolerandas Politias, sed unicam so-
lam esse, qua recte constituta dicenda, et reliquas esse Pie-
dopolitias, seu Politie vera transgressiones.

Respondeo primo Aristotelem ex hypothe- Nota hunc
si quod contra nos videatur aliquid practulisse, nostram modum res-
resolutionem veram et bonam appellasse; non enim pondendi,
sua esset verior et melior, si nostra non esset vera et quia com-
bona. Secundo nostram illum sententiam expressisse; parativæ
putat enim aut unam aut duas (hoc est, aliquam Po- propositio-
litiam puram, aut mixtam) quæcumq^z sit illa, suffice- næ sageoc-
re, et respectu populi, qui illam recte constitutam iam currunt.
habet, reliquas esse habendas, tangam transgres-
siones et prævaricationes.

Secundo. Si populus sit liber, et Poli-
tiam instituere voluerit, debebit eligere Monarchiam,
si veteribus credat; illam enim suadet Plato, Aristo-
teles, Isocrates et multi alijs. Aristocratiam vero, si
iunioribus; sed hanc ipsam Democratiæ temperatam.

ARTICVLVS XII.

Intellectus
est potentia, quā veritas examinatur;
Voluntas, quā membris singulis leges feruntur, et
utriusq[ue] vices gerunt Tribunalia Politica et Consilia,
cum aliquibus limitationibus - et tamen hæc omnia
distingui à Principe manifestum est.

Intellec-
tus.
Voluntas.

ARTICVLVS XIII.

De Politicis Habitibus et Dispositionibus.

Memoria non est potentia intellectiva, sed conser-
vativa; nam recordari non est actus memoriae, sed quid sit.
intellectus secundo cognoscentis, quæ prius cognoverat;
unde si placeat spiritualem hanc percipiendi potentiam,
prout præsentia cognoscit Intellectum et prout præte-
rita memoriam appellare, erit quæstio de nomine,
nec digna quæ uberioris pertractetur.

memoria.

Sanè in memoria probabilissime dicunt
Juniores consistere mentis facilitates; non enim pu-
tant audiendos esse veteres, qui habitus esse qualita-
tes distinctas à speciebus affirmabant. Nos hue-
usq[ue] naturalia præmisimus, ut explicaremus mora-
lia, ipsi hæc naturalia explicant, præmissâ experientiâ
moralis. In unam magnam Bibliothecam ingrederis,
et librum queris. Sanè vix eum invenies, si confusi,
et nullo ordine diggesti libri sint, at faciliè, si Autho-
res omnes sint distributi in classes; facilius, si habe-
at clare inscriptum titulum; si sit centies replicatus
facillimè. Igitur consequenter dicunt, in speciebus
naturalibus dari habitum et dispositionem. nam si
desit utrumq[ue] res dicetur esse oblivioni mandata.

Vbi sint
habitus!

exponitur
illorum o-
pinis, quæ
habitus ab
speciebus
non dis-
tinguit

Oportet igitur species esse bene expressas, et hoc dis-
positionem præcedit. Oportet otiam, quod bene dispo-
sitæ, quoniam ex magnâ parte penderit memorandi memoia
ars.

Eiusdem intensid et remissio.

facilitas, à bono dispositionis ordine unde tota Memoriae ars in dispositione consistit. Oportet tandem quod species sapiensculē repetita sint, quo enim plures, cō facilitius res memoriae mandata recurrit. Hinc patet memoriam cultu augeri, habitus cultu intendi, hoc est, facilitatem crescere; primo actu debite elicito gigni dispositionem, secundo habitum, tertio iam productum intendi; nam primus actus debite impressam speciem relinquens dicitur genuisse dispositionem. secundus actus secundam, imprimis speciem, tertius tertiam etc. prima species dicitur dispositio, secunda habitus remississimus, tertia minus remissus, centesima habitus intensior. etc.

Habitus Politici.

Hinc patet Rempublicam habere in præteritis rebus examinandis suas facilitates, quas servatā nominum analogiā poterimus dispositiones aut habitus morales nominare. nimil si publica instrumenta in Archivis bene habeat disposita, et ad maiorem securitatem et facilitatem in varias tabulas et copias translata.

ARTICVLVS. XIV.

De Intellectus et Voluntatis distinctione.

Distinguiuntur duas questiones, quae solent à multis confundi.

Quæstio illa, quæ inquirit, An Intellectus à Voluntate distinguitur? non dependet ab illâ, quæ examinat, An hæ ipsæ potentiae distinguantur ab Anima? posset enim fieri esse duas potentias realiter distinctas, et tamen uni tertio, (nempe Animo) identificatas. et possent etiam identificari inter se, et realiter distinguui ab Animo. quoniam illud Axioma, Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, debet omnino in quocumq[ue] sensu doctrinali negari. Et sane physici loquendo materia est omnino difficultis et obscuria, in

quâ impune licet quidquid volueris opinari.

Hinc veniendo ad moralia etiam inquiriri posset, An politicus Principis Intellectus distinguitur à politica Principis Voluntate?

Respondeo dari Consiliarios, qui solam consultivam, quam vocant, vocem habent, à quorum opinione libere potest discedere Princeps, si velit: datur alij qui decisivam: et quidem Principis Intellectus illi, isti Voluntas sunt: illi bonum proponunt, isti eligunt, et facienda decernunt et resolvunt.

Intellectus
et Voluntas
morales.

ARTICVLVS. XV.

De actu mentis reflexo; sive de Appellatione.

Posse dari appellationem ad illud iurissimum Tribunal, in quo quis causâ cecidit, experientia nos docet; sed nodus difficultatis est in questione, qua inquirit, An laesus et iniuste damnatus possim conqueri contra Tribunal in iusto tribunali? An coram Rege possim accusare eundem Regem.

Respondeo communem sententiam, que docet intellectum posse supra proprios reflectere, præparasse viam resolutioni, iam melius fauiliorem ex quo Ariaga disp. 6. Phys. num. 76. docuit esse possibillem actum mentis, qui se ipsum habeat pro obiecto immediato et adequato. Huius igitur non repugnare eamdem omnino personam physicam esse Judicem et Reum, sicut nec repugnat esse Reum et Accusatorem; hoc enim ultimum clare omnino in Sacramentali tribunali confessionis videmus.

An unius et
idem possit
esse Judec
et Reus? An
Reus et Ac-
tor?

DISPV TATIO VI.

De Subsistētiā Politicā.

In Subsis-
tentia sit
in recto et
Natura in
Obliguo?

Aut ero, aut ante me omnes vel fere in concerto
Subsistētia erraverunt; nec facile me erravisse ad-
mittam, puto enim me Subsistētiam esse rectum, et
naturam obliguum, non tam probasse quā monstra-
se. Homo enim non est humanitas habens personalita-
tem, nec Deus est beatas habens personalitatem, alias
enim haec propositio, Deus est homo, qua fide tenenda
est, redderet hunc sensum, Divinitas habens personalita-
tem et humanitas habens personalitatem, et falsa es-
set. sed Homo est persona habens humanitatem, et Deus
est persona habens divinitatem, adeoq; haec Deus est
homo, aequipollit huic, Persona habens divinitatem est
persona habens humanitatem, qua est etiam religione
tenenda. Subsistētia igitur est illud quod dicit in
Recto substantiale concretum; Natura quod dicit in
Obliguo. Et siquidem Homo realis metaphysice definitur
Persona habens humanitatem, Homo mysticus debebit
definiri Persona mystica habens mysticam humanitatem
in quā definitione Persona mystica ponitur in recto, et
est Subsistētia, qua queritur, nimirū, id quod, corpus
et animam, populum et principem sustentat. Et hēc ne-
lim aequivocatione laborare: nam Materiæ vocabulūm
ut saepe monuisse me memini, aut sumitur pro Corpore:
itate aut sumitur pro Subsistētia: nam subsistētia
est materia realitas quādam materialis in Homine qua
corpus animamq; suscipit et sustentat.

ARTICVLVS I.

Quid sit Subsistētia Politicā?

quid homo
realis sit?

Quid mys-
ticus?

Dixi Subsistentiam politicam esse concordiam; con-
cordia enim est Politica basis, fundamentumq[ue] et no-
mine Subsistentia nihil aliud intelligi volumus, quam
fundamentum. Erant homines ferarum instar in an-
tris et sylvis, sine securitate, sine tranquillitate. Nuis =
guisq[ue] agebas propria, et quia protectore carebas, nec ali-
ena, nec propria. Edicti proprio damno et iactura volunt
convivere et se mutuo defendere. Haec voluntas est pri-
mus lapis adficij politici; est prima basis, et infimum
fundamentum Reipublicæ; ac propterea Hominis mys-
tici Hypostasis seu Subsistentia.

Concordia
et mystici
corporis
subsistentia.

ARTICVLVS. II.

An Subsistentia Corporis mystici
in sola negatione consistat?

Controversia est celebris inter Thomistas et Scoticos,
qua inquirit, An Subsistentia sit aliqua res positiva,
an vero aliqua negatio substantiali naturæ superaddi-
ta? hoc enim posterius assertus Scotus, illud prius dicit
Thomas, quibus subscribunt sui discipuli. Illektus igi-
tur doctrina consequentia inquirit, An Respublica habe-
at positivam subsistentiam, an vero solum negativam?
clarior, An concordia illa, qua diximus Respublicam
subsistere sit positiva an negativa? hoc est, An fuerit re-
quisitum ad prima iacienda fundamenta Respublicæ
homines voluisse expressè et positivè vitam communem
agere; an sufficerit non regnasse, non noluisse?

Resolutio
unanimiter convivendi requiri; non enim unquam emer-
sisset Respublica, si nemo vitam communem renuisset,
nemo adnuisset. Et infero, è moralibus colligi, non posse
commodè Scotti opinionem defendi.

An opinio
Scoti sit de-
fensabilis?

ARTICVL VS. III.

An in Homine mystico, seu Republicâ
Materia et Forma, Corpus Ani-
mus, Populus, Princeps, una
et eâdem subsistentia
subsistant?

In physicis à multis nomen Materia sumitur pro cor-
pore et utrumq; probabilitate defendi solet; asserentem
enim partem tuentur communiter Thomistæ, negati-
vam alijs, qui existimant suam corpus, suam etiam ani-
mum habere subsistentiam partialem. At quia hæc sub-
sistentialium multiplicatio mihi non placuit, debeo di-
cere unâ et eâdem subsistentia in physicis, unâ et eâdem
in politicis subsistere materiam et formam. hoc est, non
dari duo pacta vita communis, aliud quo sustentetur
Populus aliud quo Princeps; sed uterq; uno et eodem
pacto subsistere, uno et eodem sustentari.

ARTICVL VS. IV.

An in Homine Poliico, seu Republicâ,
Materia (corpus) subsistat Sub-
sistentia Formæ, Populus
sustentur concordia
Principis?

Hæc excitatur controversia propter aliquos, qui tamot-
si in naturali substantiali composito unam solam
Subsistentiam admittant, in modo admittendi dissentie-
unt; alijs enim putant illam esse formæ et materiam
seu corpus non propriâ sed alienâ, hoc est, forma sub-
sistentialia subsistere: alijs contrâ formam dicunt sub-
sistere subsistentia corporis seu materiae: et tandem

alijs illam unicam et indivisibilem subsistentiam utriusque esse. Ego autem semper putavi probabilius subsistentiam pertinere ad corpus: et id tam in physicis, quam in moralibus. Et

An forma
substantialis
subsisten-
tiā mate-
ria?

In physicis persuadeo sic. Si dicatur anima sensitiva esse substantia, debet dici subsistere subsistentia corporis, nam mortuo bruto corpus subsisteret cernimus, et animam sensualem non subsistere separatam à corpore à Patribus universis docemur.

Nec inuiat ad formam cadaverinam recurrere, ipsa enim si positiva sit, necessaria non est, nec debet admitti sine necessitate, nam usi brutum mortuum intelligam, sufficit quod corpus carens anima intelligam, tametsi non concipiā illud affectum cadaverinā formā; nisi forte velis hanc esse meram anima extincta privationem, quod ego libenter admittam.

In moralibus etiam, quia tempore interregni manet informis populus, et tamen adhuc manet subsistens. quod si alicubi detur Interrex, Interrex capi, ibi interregnū non est.

Informis
Populus.

Accedit quod posito communi pacto, non debuerunt statim homines formam Reipublice recipere, potuerunt enim deliberare, an essent instituti Monarchicam, an Polycraticam; et quidem dum deliberarent, essent Populus informis, carens Principe, subsistens tamen, communis vita pacto, seu seculo fundamento subnixus.

ARTICVLVS. V.

An Hominis mystici natura politica carere subsistentiam possit? An pacto convivendi Respublica?

Pulavis S. Thomas in 2. dist. 5. art. 3. quæst. 3. ad 3.
humanitatem carere subsistentia non posse. adeoq; 3
Christi homini humanitatem, si dimitteretur à Verbo,
aliam esse recuperaturam subsistentiam. subscripsit
S. Thomæ Suarius disp. 3q. Met. sect 6. num. 27. et
probabiliter ego in Met. num. 297 contra Caetanum
3. p. q. 4. art. 2. § ad quartum. Valentiam. tom. 4. disp.
1. quæst. 1. punit 2. I. Nec obstat. Huiusdam disp. 11.
Metaph. sect 1. § 122.

Resolutio
physica.

Resolutio
moralis.

In Moralibus igitur consto meæ vete-
ri resolutioni, et duo non posse divinitus dari politi-
cam naturam sine subsistentia politica, hoc est, non
posse dari Rem publicam sine communis pacto.

ARTICVLVS. VI.

An ad nihilatam Hominis mystici politica
Natura possit Deus adhuc conseruare
Subsistentiam? hoc est, An dissoluta
Republica, aut universis occisis
adhuc possit divinitus conser-
vari concordia et pactum
publicæ vitæ?

Hæc Controversia præcedente multo facilior est; et in
physicis posse conseruari divinitus subsistentiam sine
omni natura docet Arriaga disp. q. Met. ~~sect. 6. num.~~
135. negat Suarius disp. 3q. Met. sect. 6. ubi pro se adle-
gat Fonsecam, imò etiam S. Thomam. nego et Ego in Me-
taph. num. 808. et modo

Resolutio
physica.

Resolutio
moralis.

In Politicis consequenter affirmo non
posse Deum facere, quod moriantur omnes contrahen-
tes, et tamen perseveret personalis contractus. Et quo-
niam iste est Reipublicæ subsistentia, concludo, non pos-
se divinitus fieri, ut mortuis universis civibus pac-

tum communis vita maneat; aut quod idem est, quod
destructa Republica Politica romaneat subsistentia

ARTICVLVS VII.

An eadem politica persona possit
plures naturas morales sustentare?

Hanc controversiam physice et realiter tractare Theo-
logi cum d. Thomâ 3 p. quest. 3. art. 7. nos hic illam Quæstio-
exponi-
tur.
moraliter examinabimus. Et, ut melius, et clarius,

Philippum IV. Hispaniarum Regem proponimus,
et in ipso unione hypostatica multas naturas mora-
les sustentari ostendemus. Una persona est, et tamen
multarum Regionum Dominus, multarum Coronarum
Rex. est enim Imperator Americanus, Imperator Indi-
cus (cur non sicut aliqui antecessores sui, Imperator
Hispanus) est Rex Castellanus, Rex Legionensis,
Rex Lusitanus, Rex Arago, Rex Beticus. etc.

Dux Brabantinus; et Comes Flander. etc adeoq;
una persona simplex multis naturis moralibus sub-
stantialibus praedita. Moralibus quidem, quoniam
Imperatoria, Regiae, Ducales, Comitiales, et aliae dig-
nitates similes, non sunt physice formae; sed virtu-
ales, ad similitudinem physicarum conceptarum: Sub-
stantialibus etiam, nam Regia dignitas, exempli
gratia, non est Republica accidentis, sed forma con-
stitutiva corporis mystici; et sane corpus mysticum
vel homo moralis, non accidentis, sed moralis quædam
substantia est.

Posset dici Hispaniarum Rex morali-
ter esse multæ persona; imo et à multis dictus, quos
non facile cogeres palinodiam cantare; at grandius
et subtilius discurrimus, cum in ipso unicam, et

An in Rege
Hispanie
plures sint
personæ?

*simplicem personalitatem retinemus, et naturas solum
modo multiplicamus.*

Resolutio. Sane non dari duas subsistentias morales in Hispaniarum Rege, sic ostenditur; duo homines physici non dependent mutuo in suis operationibus physicis, nec duas animas separatae: at omnia Hispania Regna dependent in suis generationibus, quae tametsi ab uno elicantur, omnium sunt: ergo una et eadem subsistentia subsistunt; unica concordia et pacto vivendi fundantur, ratione cuius habeat locum communicatio idiomatum, et sicut realiter in Christo actiones Hominis tribuuntur Deo, et actiones Dei Homini; sic etiam, sed suo modo, actiones morales Regni Castellani tribuantur ~~realiter~~ Legionensi, et è contra.

Hanc adhuc rationem volo urgere. Sic inquam. Si Philipus Hispaniarum Rex, et Philipus Flandriae Comes essent duas morales Personae, non haberent communionem idiomatum seu predicatorum, nec verificaretur quod Comes Flandriae sit bux Saxonie, nec è contra. at verificatur. Ergo Probatur minor. Quia in diplomatis, quae expediuntur in Flandria subscribitur Yo el Rey. Ergo Rex Hispaniae imperat Flandris, et Comes Flandriae Hispanis. Quae omnia non habent locum in Confessario, quia Pater unus quia homo, et quia Deus est divisus in morales duas personas, et quia non datur idiomatum communicatio, quae scilicet quia Confessorius, hoc est, quia Deus moralis, seu Prodeus, revelare non potest quia Homo. Nam sicut in Christo Nestoriano dabantur duas Personae (Verbum et Jesus) in quis non daretur communicatio idiomatum [non enim vere diceret Jesus, Ego realiter sum aeternus, omnipotens, immensus etc. nec vere dicit Verbum, Ego realiter sum temporaneus, impotens, natus, mortuus, et existens in loco aliquo determinato]

sic etiam in Confessario non transeunt prædicata ho-
minis ad heum, nec contra: Petrus enim est peccator,
et peccata dimittens, et quia moraliter dividitur in duas
personas, non moraliter est verum, quod vel peccator
peccata remittat, vel quod remittens peccata sit peccator.

ARTICVLVS. VIII.

Vtrum eadem moralis natura esse
possit in multis suppositis?

Ordinarium, delegatum, et subdelegatum proprio,
quos si dicas distingui quidem physiè, sed esse unam
personam moraliter, ita loquèris ut in praxi non
erres, ita tamen ut theorice et speculativè graves diffi-
cultates patiaris. quoniam dum laboratur ut duæ aut
plures identificantur personæ, nos aliter harum per-
sonarum connexionem et consubstantialitatem moralem
explicabimus. nimirum asserendo esse tres personas,
unica simplici prædictæ naturâ morali. Prima per-
sona est, quæ delegat, secunda est delegata à primâ
immediate procedens; tertia est subdelegata, et ipsa
procedit ab utrâqz. Ecce imaginem ruidem imperfec-
tionibus et limitationibus plenam, Trinitatem hivi-
nam infinitam morali penicillo adumbrantem.

Sanè in hac morali Triade reperies actio-
nes notionales et essentiales, particulares et communes. qui ordinariam autoritatem habet, delegat actiones no-
tionali, sibi propriâ et incommunicabili; non enim po-
test Episcopus communicare suo Vicario, ut ordinariam
possit autoritatem delegare, repugnat enim esse Vica-
rium et autoritatem ordinariam habere. Vicario eti-
am habenti autoritatem delegatam, notionale est
delegari, quod nec convenit Ordinario, nec Subdelegato

de autho-
ritate de-
legante de-
legatâ, et
subdelega-
tâ.

Actiones
notiona-
les et es-
sentiales.

eidem etiam notionale est subdelegare, quod tametri
Ordinario conveniat (ipse enim ad subdelegationem
concurrit) non competit Subdelegato: qui notionaliter
in hoc ab Ordinario et Delegato distinguitur, quod neu-
ter subdelegari dicatur.

Præter notionales actiones, etiam essen-
tiales et communes referid, quas omnes agere ac uni-
formiter operantur. omnes enim causas examinant,
et sententias pronuntiant, eadem virtute, eadem
authoritate.

ARTICVLVS. IX.

In duæ personæ distinctæ physice,
possint moraliter identificari?

An in Je-
sus et Ver-
bo una
fuerit
persona
moraliter?

Nestorius unionem hypostaticam duarum natura-
rum in Christo non intelligens, vidensq; in Scripturis
non reperi vestigia è quibus duas personas probaret
Dei et Hominis identificationem moralem in orbem
Christianum invexit, et asseruit in Christo dari du-
as realiter distinctas personas divinam et humanam;
has tamen ob intimam amicitiam pro unicâ reputari, di-
cīq; moraliter idemtificatas. Sed hunc errorem Catho-
lica damnavit Ecclesia, nec est cur in eius impugnatio-
ne tempus alijs debitum questionibus et controversijs
insumatur. Patis tamen, an saltem sicut Nestorius
Jesum et Verbum uniri credidit, possint duo homines
moraliter idemtificari?

Resolutio.

Respondeo summam esse amicitiae vir-
tutem, intimum vinculum; et si placet sic logui, illam
esse moralem quamdam identificationem. Nam si tu
Physice mihi identificareris, physice essem alter ego,
et ego viüssim alter tu: et tamen quod natura ne-
gavit, id ipsum amicitia concedit.

Porro

Porro amicitiam esse moralem identificationem sensu Se-
neca ad Lucullum epist. 76. ubi ait. Nihil æquum æquum
reficit. sicut amicorum affectus. Non video me mori cum il-
los superstites reliquero. Puto, inquam, me victum non
cum illis sed per illos. et optimo, putabat enim se non distin-
guiri politice ab amiciis. Clarius Aristoteles rem exponit qui
Ethicorum g. Amicus, ait, alter ipse est. et iterum. Amicus
se debet habere ad amicum sicut ad seipsum; quia amicus est
alter ipse. Vnde Ciceron libro de Amicitia. Vetus amicus,
ait, est alter idem.

An amici
tia moralis
nt identi-
ficiatio?

Sed dubito et debeo doceri. Estne amicitia ad-
æquata animorum et corporum identificatio? non puto.
existimo esse coniuges duos animos in carne una, amicos
esse unum animum in carne duplice; et tunc tandem inter-
cedere adequatam identificationem, cum simul et coniuges
et amici sunt. De coniugibus S. Augustinus. [habe-
tur XXXV. quast. III.] Si vir et uxor, non iam duo sed una
caro sunt; non aliter est nurus deputanda quam filia. et
de amiciis Laertius mores et vitas Philosophorum describens;
In interrogatus Aristoteles, quid est amicus; ait, Una anima
in duobus corporibus coabitans.

An in adae-
quatam et
inadqua-
tam distin-
guatur?

An ne potest inter tres vera dari amicitia?
anne inter quatuor, pluresve? Inter tres admittit adagium
Itiganum, et inter plures non admittit, sic enim pronunci-
atur. Amistad de dos, amistad de dios; Amistad de tres, buena
es; Amistad de quatro, amistad del diablo, hoc est, duorum
amicitia, divina est; trium, bona et tolerabilis; at quatuor non
nisi diabolica est. At Aristoteles Ethic. v. multo haec stric-
tius. Perfecta amicitia, ait, non est nisi per unum. quia
quod est perfectum non potest fieri ad plures sed ad unum
et libro 9. difficile sit et congaudere et condolere multis
familiariter. Non contingere videbitur multis esse

An possit re-
peri inter
tres?

amicum valde · propter quod nec amare plures · Sicut ergo
Aristoteles inter tres nec dari posse veram amicitiam, nec
aumorum et personarum moralem identificationem ·

ARTIC. X.

An unica realis Persona possit di-
vidi et multiplicari moraliter?

An personae
in divinis
distinguan-
tur moraliter?

Placuit Sabellio nova quædam Theologia, qua Per-
sonas huinas solo nomine et moralitate distingueret,
diceretq; omnes tres, tametsi moraliter distinctas, esse uni-
cam et simplicem personam realiter · et inquiris, An ne in
humanis admitti sine eundo possit, quod in divinis here-
ticè admiris Sabellius ·

Respondebit fortasse aliquis, Hominem
qui habet multa officia et dignitates, esse moraliter multas
personas, quodnam Philippus IV Hispaniarum Rex,
cum dicitur Rex Castellar, Legionis, Lusitanieq; physice
unica persona simplicissima est, at virtualiter plures; quo-
niam tametsi simplex sit, ita omnino se habet, ac si multi-
plex esset · Sed hanc Ego doctrinam exploravi et affirmando
eundem Regem esse unicam personam moralem, sed praes-
titam multis naturis ·

Resolutio ·

Respondeo nihilominus assertive, et ad eam-
dem quæst. q; te remitto, inventurum aliud exemplum.
Puto enim in Confessario rationem hominis Politici, et
rationem dei Moralis, duas esse rationes subsistentes; sed
personalitate distinctâ: videlicet distinctâ, non realiter
et physice, sed solum moraliter et virtualiter ·

QVANTITAS POLITICA.

Difficillimum est quantitatis prodigium; et minus intelligi à morali potest, quò magis discutitur et examinatur. Hanc, sicut alias multas difficultates prævidens Aristoteles non tam solvit, quam fugit, dixit enim: Quantitas est secundum quam aliquid dicitur quantum: et ego responde, mihi esse aq[ue] ignotum, quid sit quantum, ac quid sit quantitas. Fortè est nomen æquivocum, et debet prius dividì, quam definiri; forte illæ quo dicuntur quantitatis species, spuriae sunt, et Quantitas species non habet. Hæc omnia heri sciebam, cùm scribeam scholastica impræsentiarum nolo scire, ne speculationum abundantiæ opprimar aut confundar. Interim è duabus quantitatis speciebus (sunt celebiores Continua et Discreta: nam ceteræ ad has reducuntur), primam eligo et in primâ secundam, ut utramq[ue] speculationibus Moralibus exornem, et calamo politico tractem. Sit igitur

DISPUTATIO VIII.

De Número et Continuo Politico.

Hic aut nullibi millenis æquivocationibus implicamur; cùm enim divisibilitatem alij, alij impenetrabilitatem quantitatem appellant, videntur non nunquam opponi, cùm tamen rem ipsam teneant, et oppositis verbis exponant. Ut hoc melius intelligas, ponamus materiam primam ex se habere partes entitativas ab accidente. A has extendi in ordine ad locum

Quid signifiet hoc nomen Quantitas?

An materia prima entitativas partes habeat?

et ab accidenti B reddi impenetrabiles. Petis modo quæ sit
essentia quantitatis, et quomodo distinguatur à substantia?
Respondebo divisibilitatem entitativam non distingui à sub-
stantia, illi tamen accidere extensionem in ordine ad lo-
cum et impenetrabilitatem. Addam extensionem in ordi-
ne ad locum realiter distingui à substantia, et impenetra-
bilitatem realiter ab utraq. Et iam Tibi satisfactus
rogabo, quam ex his tribus entitatibus vocare velis Quan-
titatem!

Si primam, teneo quantitatis essentiam

in entitativa divisibilitate consistere, non distingui reali-
ter à corporeâ substantia, duas habere proprietates qua-
rum prior sit extensio in ordine ad locum, et posterior im-
penetrabilitas. et subiungo in Eucharistie sacramento
Christum dominum suam retinere quantitatem, sicut
habet in Cœlis, at panis substantiam et quantitatem
desisse, adeoq; nec extensionem in ordine ad locum, nec
impenetrabilitatem à quantitate panis sustentari.

Resolutio secunda.

Si secundam entitatem (hoc est, Acci-
dens A, seu extensionem localem) Quantitatem appel-
les, videbor priorem retractare sententiam, et tamen
idem dicam quod ante, sed verbis omnino contrarijs.
Hicam igitur materialem Substantiam ex se ipsa, et
non ex quantitate habere entitativas partes, adeoq;
sublatâ quantitate adhuc mansuram divisibilem.
Addam quantitatem esse materię proprietatem, et ei-
us essentiam in extensione ad locum consistere; et ha-
bere unam proprietatem naturaliter inamissibilem,
quæ vocatur Impenetrabilitas; et credam Christum
dominum cum natus fuit, cum resurrexit, cum disi-
pulos ianuis clavis invisus, mariatum ventrem, se-
pulchram laudem, dominus murum vel portam pene-
trasse corporis extensione retentā, et alterutrius

corporis impenetrabilitate sublatâ: nempe aut corporis ipsiusmet Christi, quod possibile fuit; aut alterius corporis, quod iudicio decentius et grandius. Hinc ad Eucharistiam convertens oculos subiungam, Christum carere quantitate et impenetrabilitate; saltem exercitis et in actu secundo: at post transsubstantiationem remansisse quantitatem panis, quae impenetrabilitatem sustinet, et possit reliqua accidentia, si eam volueris accidentium in hæsione onerare.

Si tandem tertiam Entitatem (nempe accidens B. seu impenetrabilitatem vocare) Quantitatem volueris, dicam eius essentiam nec consistere in divisibilitate entitativa, nec in extensiva, sed in merâ impenetrabilitate; non posse deum de absolutâ potentia duo corpora quanta penetrare; in Eucharistico sacramento Christum carere quantitate, abesse panis substantiam, et eius quantitatem remanere.

Hinc igitur intelligendi et componendi autores sunt; Primo enim quantitatis essentiam consistere in partibus entitativis assentunt communiter Thomista et Scotista, et cum eis Masius libri 1. Phys. quæst. 1. subscribit Varguer tom. 3. in 3. p. disp. go. cap. 3. Complutenses disp. 12. quæst. 2. I 2. et apud irosos Rubius. Secundò eamdem consistere in ratione mensurae, hoc est, in extensione in ordine ad locum, tenuit Albertus Magnus tract. 8. et Mendoza. disp. 13. de Quantit. sect. 5. nec hic ultimus ad priorem sententiam debet redigi, quod divisibilitas entitativa sit aptitudinalis extensio, et ipse primarium quantitatis conceptum in hac aptitudinali extensione constituat; non debet, inquam, debet illuc redigi; quia ipse secundâ aquivocatione laberat, et impenetrabilitatem ipsam extensionem in ordine ad locum appellat. Tertio. Arriaga disp. 5. Met. sect. 1. subject. 2. Oviedus contr. 5. met. p. 2. quantitatem

Resolutio
tertia.

Componun-
tur opinio-
nes Autho-
rum.

ab impenetrabilitate non distinguunt.

Hinc etiam sibi potest, qui debeat satis-
fieri controversis Politicis, quae in quantitatis catego-
ria fundantur.

ARTIC: I.

An Respublica sit divisibilis?

Bifariam potest controversia proponi. An sit in
duas Republicas divisibilis? secundo, An constet materia
divisibili? Respondeo ad ultimam, quam iudico clariorem
altera, materiam Republica (nempe Populum) esse divi-
sibilem, non secus ac corpus humanum, non quidem in
corpora perfecta et organica, sed saltē in veras et reales
partes; nam quando schismata eveniunt, et rebellant ali-
qui, corporis publici unitas scinditur, ut quando ab hu-
mano corpore absinditur digitus vel manus. Ergo Re-
belles et Schismatici non constituunt Respublicas mino-
res, sed maiores dilacerant, et membratim disrumpunt.

Ad priorem dictio, non posse dividī Hominem
physicum in duos physicos homines, adeo, non posse mo-
zalem. Hanc tamen posteriorē decisionē im-

pugnas et hunc casum aut verum aut fictum proponis.
Romanus populus in citeriorem et ulteriorem undis Tibe-
rinis divisus, coepit similitates habere; erant viginti qua-
tuor Senatores, duo Consules, etiam in factiones divisi.
alter enim Consul cum octo Patribus citeriori fare:
bat Populo: alter cum Patribus sedecim ulteriori. Omnia
sunt possibilia · quis ergo vetaret citeriorem Populum
cum suo Consule cum suis Senatoribus a Populo ulteri-
ore resundi, et sic diviso illo corpore duas novas Res:
publicas exsurgere?

Respondeo omnia esse possibilia, quae
ponis, si debito modo exponantur. Non negabo posse

Deum Antonium occidere, et ex eius materia miraculo-
sè organizata duo corpora humana constituere, et illa du-
abus etiam animabus donare, et sic duos novos homines pro-
ducere: at negabo Antonium in duos homines fuisse divisum,
nam si rem bene examinem, non animus, non subsistentia,
sed corpus divisum ostenditur. Sane politicalum Reipublice
animum esse indivisiblem supra ostendi. et nunc iterum
eaudem partam defendendam resumo. quoniam si Respu-
blica sit Monarchica, certa res est: si Polyratica, etiam
omnia sunt certa. et in casu à te proposito veritatem os-
tendo. Unius Consulis et octo Senatorum decreto nemo
tenebatur ante schisma obedire, ergo neque post. Patet
consequentia, quia homines iuramento et religiosa pro-
missione obligantur, et schisma iuramentum non est. Po-
tuerunt igitur Romani societatem mutuam dissolvere,
Rempublicam suam extinguere, iure adiutorio hinc
inde communii voluntate cedere, in materiam informem
et Reipublica cadaver redigi, postea dividi, et tandem
novâ assumptâ formâ revivescere, et in duas Respubli-
cas diversas et hostiles emergere. Sed hoc non est vete-
rem Rempublicam dividere; sed veterem extinguere, et
novas ex membris formare.

ARTIC: II.

An duæ Respublicæ possint
unam componere?

Difficilior est Controversia quam appareat; nec statim
negativa sententia defendenda; hic enim aperiendi
sunt oculi, et illud Axioma, Totum in partes, qui-
bus componitur, dividi potest, non debet admitti sine
examine. Audio Te. Vel Respublica, quis potest dividi
vel non potest: si non potest non componi ex Rebus.

publicis manifestum est: si potest, ergo habet partes
publicas, quibus componebatur. Sentio argumenti
vix, et responsurus veritatem inquiero; non enim aliter
argumentis oppositis satisfieri potest et solet, quam ex
verâ doctrinâ.

Me inuitat Arithmeticâ, et sic discurso.

Ex numeris
componitur
numerus.

Ex unitatibus componitur Decas, ex decadibus Centu-
ria, ex centurijs coalescit numerus Millenarius, et ex
millenarijs Myrias. Decas igitur prout unitates res-
picit, totum est quoddam; prout Centuriam, est una Uni-
tas, una decima pars. quoniam sicut decem unitates
componunt decadem, sic decem decades centuriam, sic
decem centuriae millenarium, sic decem millenaria my-
riam. Et in politicis haud aliter. Ex Hominibus sa-
milia, ex Familij Vicus, ex Vicis Civitas, ex Civitati-
bus Regnum, ex Regnis Imperium componitur.

Ex Rebus
publicis
Res publica.

At in Arithmeticis, bis ter non sunt sex,

An bis ter
sint sex?

non unum duo ternarij sunt unus senarius; ergo ne-
que in politicis plures familiæ erunt vicus aut ci-
tatis; sed requiriuntur unitas et compactum: et sicut nu-
meri, sic et erunt Res publicæ considerandæ. Familia
enim comparata ad homines, quibus componitur, totum
est quoddam mysticum, est politicus homo; at considerata
prout civitatem v.g. componit, non est totum, sed pars;
non est numerus sed unitas; non est homo civilis sed
hominis civilis membrum. Sic etiam civitas, qua
composita et qua componens potest considerari
qua componitur non componit, et qua componit non
componitur. Quia componitur, numerus est, totum
est, homo mysticus est: qua componitur, non est nu-
merus sed unitas, non est totum sed pars, non est Ho-
mo mysticus, sed Hominis mystici membrum.

Cum decas in unitates, centuria in decades

Eadem Res
publica esse
potest totum
et pars sub
diverso res-
pectu.

dividitur, nec dividitur numeri forma, sed numerus, de divisione arithmetica et politica
sed sola numeri materia. Cum civitas in familias dividiatur, non dividitur civitatis forma, ita ut quaecumque, fa-
milia habeat suam formam partem; nec dividitur ipsa Civitas; sed ipsa dissolvitur, extinguitur, et eius materia remanes, quae potest dividi. Semper analogia servata.

Cum ex decadibus componitur centuria, natus numerus fit, cuius materia eadem sit quae decadum, de compositione arithmetica et de politica
cuius forma non componatur ex formis decadum: adeo proportione servata cum ex familiis fit civitas, nova Respublica fit, cuius materia est eadem omnino, quae omnium familiarum, at forma (Princeps) alia omnino est, nec necessario ex formis singularum familiarum composita, ut patet in Monarchia, ubi Princeps unica persona est. ut patet in Aristocratiâ, ubi Princeps est unus moraliter non ex omnibus Patribus-familias, sed ex melioribus coalescens. ut patet in Democratia, ubi moralis illius mystici Princeps unitas realiter non patres-familias solum, sed et filios familias universos includit.

ARTIC. III.

An Respublica sit praedita quantitate continua? An partes illius unitæ sint?

Respublica naturam questione praecedenti in discrete quantitate suscepimus ut in speculo, adeo statim suspicaris quantitatem politican esse omnino discretam, quod videntur suadere Respublica membra (Homines) qui inter se uniti et continui non sunt.

At dico discretam quantitatem sumptam praevisive in continua inveniri, haec enim solam unionem addit,

Quantitatis continuae et discretæ discrimen.

Respubli-
ca est con-
tinua.

Membra
discreta
non sunt
hominis
viri.

Continua-
tio quid
sit?

Resolutio
moralis.

adesq; bene potuisse magnitudinem explicari præscin-
dendo ab unione et discretam quantitatem consideran-
do. et resolvo Rempublicam esse quantam; non quidem
qualicunq;, sed continua quantitate præditam. Hoc est,
Reipublicæ membra esse unita et moraliter continuata
inter se. nec posse aliter quam per violentiam separa-
rari.

Resolutionem suadeo. Si Homo physi-
cus in partes membratim dividatur, ita ut omnia mem-
bra retineat, quæ antea; habebit quidem membra dis-
creta, at non erit vivus; quoniam in corpore humano
cuius membra discreta sunt, anima moraliter conser-
vari non potest. Ergo in Homine politico proportione
separata philosophandum est, et resolvendum, aut fo-
re cadaverinum, aut debere omnia et singula mem-
bra inter se continuari.

ARTIC:IV.

An hoc Unio politica, quæ membra
Reipublicæ continuat et copulat
sit aliquid ab illis distinctum?

In continuo omnes uniones distinctas absolutè negant
Nominales et cum iisis Wadingus de incarnat libri
proemiali. concidunt illis alij plurimi, et propter
magnorum hominum dissentientia suffragia debebi-
mus asserere utramq; esse opinionem probabilem.

Et convertendo oculos ad Rempublicam,
quam medullitus examinamus, tenemus non posse in-
telligi hanc unionem moralem sine aliquo pacto ab
membris distincto.

ARTIC:V.

An pactum illud quod membra Rei-
publicæ continuat, meram convi-

vendi voluntatem includat, an
etiam perseverantiam
et stabilitatem?

Continua physica non aequè forti nexu sunt co-
alita; terra enim summā facilitate frangitur, diffi-
cilius scinduntur lapides, et adamantes, metiosiores omni-
no sunt, quia solidiores, quia firmiores. Sic etiam Com-
munitates alijs aliae solidiores et firmiores sunt; in alijs
enim homines ligantur præmio et luco, in alijs poe-
nâ et metu, in alijs verbo et promissione, in alijs iura-
mento, in alijs voto simplici, in alijs solenni. semper
tamen aliquo vinculo distincto à primâ concordia et
convivendi voluntate. Hac concorditer vivendi vo-
luntas status politici, et Reipublicæ basis est, sub-
sistens est. et unit extrinsecè et fundamentaliter
singulas partes, bene enim possumus intelligere du-
as entitates esse unitas unius terciae, imo esse unitas in
una tertia, et tamen non esse unitas in sese. ut vide-
re est in Christi domini humanitate, qua dissoluta
fuit in cruce, et tamen triduo corpus fuit unitum
subsistens divinae, cui etiam unita fuit anima;
cum tamen Christus esset mortuus, nec corpus et
anima essent unita inter se. His positis

Dico primo. Pactum convivendi con-
corditer nascitur ex amore proprio et est subsisten-
tia Reipublicæ. Et constat ex his qua se diximus

Dico secundo. Pactum obediendi Prin-
cipi aut obtemperandi Magistratui cuiuslibet Materiæ
Politicae Formam, et hanc illi, et est nexus substancialis moraliter. Patet ex disputatione.

Dico tertio. Pactum procurandi bo-
num commune, hoc est, preferendi propriam utilita-
tem utilitati omnium, nascitur ex amore proximi
et singulos cives obstringit. In hoc igitur pacto mo-
ralis continuatio consistit.

Uniones
reales non
sunt aequæ
tenaces.

An qua
uniuntur
uni tertio,
sint sem-
per unita
inter se?

Sed quia sic unita adhuc possunt sciungi, rudenter additur nonnihil, quod reverantiam confirmet. Nam in parvis Rebus publicis, qualis est Familia, Convictus, Collegium solent noni poena pecuniaria, vi quarum simul, qui ante tempus constitutum vult discedere, debet salarium reddere; alumnus integras expensas solvere; collega talam mulcam luere etc. iuxta diversos mores. In Civitatibus et Universitatibus iuramento; in societate studiosi voto simplici, in omnibus autem Religionibus professi voto solenni devincuntur. Et Oratorista et Beggarum, tametsi ingredi possint, non tamen habent portam patenter et exlegem, sunt enim onera, quibus debent satisfacere, ut legitime dicantur egredi.

ARTIC:VI.

An haec indivisibiles entitates, quibus
Politicum Continuum compo-
nitur, sint inaequales?

Impossibilis videretur inaequalitas in indivisibiliis; quoniam maius dicit aequale et aliquid amplius, et per consequens maius videtur divisibile sed postquam Hurtadus disp. 7. sect. 2. et Ariaga disp. 16. sect. 9. turgida et extensa indivisibilita ad miserunt, multi hanc inaequalitatem concedimus, et nos etiam cum illis, qui

In physicis tenemus omnia indivisibilia occupare, spaciū divisibile, alia maius, alia minus, pro ut magis aut minus fuerint densa. Et

In moralibus Rempublicam esse continuam et componi ultimò ex personis individuis, inaequalibus tamen; omnes enim habent autoritatem divisibilem, maiorem aut minorum, prout

nobiliores aut ignobiliores ipsæ sint, vel habentur.

ARTIC: VII.

An materia Reipublicæ sit in infinitum divisibilis?

Consulto ago de materia Reipublicæ, quia formam non posse dividere iam superius ostendi.

Quæstio mononitetur.

Hic igitur hanc controversiam celebrimam aliam supponere, quæ inquirit, An Continuum componatur ex partibus semper dividuis? An vero ex indivisibilibus? hoc est, An detur divisioni terminus, et Continuum dividere in partes possit, quæ ulterius subdividi non possint? Placuit hoc ultimum Zenoni, illud prius Aristoteli, et hodie in schola plausibiliter proponatur alterutrum.

Ego autem quidquid sit de potentia ab soluta, iudicavi non posse dari continuum reale in infinitum humanitatem divisibile, et ductus consequentia doctrinae, idem dicturus sum de Politico. nam genus in Regna dividitur; haec in Civitates; istæ in Familias; Familiae in Personas. et tamen Personæ indivisibles omnino sunt. si enim occiduntur, non dividuntur politice, sed tolluntur.

QUALITAS POLITICA.

Quisnam p̄tēt
nūs qualitā-
tam admisē-
rit?

Substantiam, Quantitatem et Relationem solum noverunt veteres ante Platonem, qui primus omnium Qualitatem invenit, et in Theateto docuit, ut notant Conimbricenses in Predic. cap. 8. et 2go in Met. num. 2119.

Quid et quo-
tuplex sit!

Platonis discipulus fuit Aristoteles, et à Magistro suo invertam Qualitatem novis inventis illustravit, et in quatuor membra divisit. nimimum in Habitum et Dispositionem, Potentiam, et Impotentiam, Passionem et Possibilitatem, Formam et Figuram: in qua divisione observarunt interpres illas duas, quae iunguntur, solum distingui accidentaliter. De hac nos divisione in met. sed quia celebris est poterit moraliter considerari.

Habitus et
dispositio.

Potentia
et Impo-
tentia.

Antonius
impotens.

Qui Habitus differat à Dispositione-
iam diximus, ubi de moralibus dispositionibus, habitibus
et facilitatibus.

Potentia et Impotentia extrinsecè
videtur distingui, potentia enim impedita, aut cui fortius resistitur Impotentia vocatur. Vel si segui ma-
lueris I. Lepsum abusum potentiae intellige impoten-
tia vocabulo: ipse enim, cum narravisset ex fōione An-
tigonom, quod nemo aliis Rex à Rominis passus fue-
rat, flagellatum, cruci adligatum, et tandem interfec-
tum fuisse in Notis libri. 3. de Cive cap. 3. sic inquit

Nec abhorreat ab Antonij impotentia (hoc est, potesta-
tis abusu) ut serviliter serviceret in Regem. Porro in
moralibus abusus potentiae reperimus, nec aliud Poten-
tiam et Impotentiam, huic stando auctorioni, quam
Usum et Abusum, Virtutem et Vitium iudicamus.

Passiones etiam virtutes et vicia dicuntur; laudabiles enim generosae passiones sunt, quamdiu intra limites prudentiae manent. Videtur ita posse exponi Passibilitatem, ut sonet Potentiam, et Passio actum.

Sed quid Forma et Figura? Alio alter non enim superstiosus ero in Aristotelis propugnatione; ego autem stando moralibus quas rumor, video posse intelligere nomine Forma Virtutem, ea enim mores nostros format et reformat. Figura autem nomine Vitium, quod est Virtuti simile, et tamen illi geronitur. Liberalitatis enim figura et imago est Prodigalitas, Parcimonia Avaritia; Præcipitatio Fortitudinis; Urbanitatis Adulatio. Placet adiungere Aristotelis verba, quæ ex Ethic. g. sumpsi. Qui singil se amicu-
cum, ait, et non est, prius eo est, qui facit falsam moneta-
tam. Amicitia igitur est verum aurum, vera moneta, et simulatus amor non est virtus sed vitium, non est aurum sed retinet auri figuram, characterem, speciem.

Agam igitur de Virtutibus, quæ sunt morales qualitates et voluntatis expressa attributa, sic sentio: scio nihilominus easdem ipsas in aliquoum sententiâ esse distinctas realiter: contra quos, qui Parco Naturæ Genio favont, asserunt unam et eamdem voluntatem prout vult punire vocari Justitiam, prout vult ignorare Misericordiam: ut superiorius ostendi-

RELIQVA PRÆ DICAMENTA POLITICE EXAMI NATA.

An sit
opusage-
re de reli-
quis Pro-
dicamen-
tis?

Disputationi de moralibus politicisq; virtutibus et Habitibus ultimam manum posui, an et Politica Philosophia? Puto quod sic: omnia enim quæ de reliquis prædicamentis dici possunt, videntur iam exactè exposita in libris præcedentibus esse. Interim tamen aut superiora resumendo aut allegando nonnulla maioris claritatis gratiâ subiectio.

Relatio.

Superest igitur ut politice considerem Relationem Actionem, Passionem, Durationem, Ubicationem, Situationem et Habitionem.

Relatio
duplex.

Relatio politica est duplex; alia enim materialiter politica est et alia formaliter. illa versatur intra entitates politicas, et est relatio actualis; tam enim est similis Petro Paulus, quam una Monachia alteri distinctæ puro numero: at relatio formaliter politica est quæ vere non est actualis relatio, at prudentum Politicorum aestimatione et pacto ita omnino se habet ac si relatio actualis esset.

Actio, Passio.

Finis
privatus.

Praeiuic Reipublicæ actiones Virtutum exercitia sunt; et quia de Virtutibus uberioris, potero de earumdem actibus contractius. Finis Politico-christiani est se conserware deo illumq; assero debere suam non prodigere vitam, posse tamen illam impendere aut

exponere

exponere pro defensione virtutis: et Rempublicam
analogiam servat à priuato homini similem debere su:
am perennitatem procurare, non tamen cum religio:
nis aut etiam virtutis iacturā. Præstat non esse
quam hereticam esse; præstat occasum rati, quām sic:
lerata felicitate abuti. At his non obstantibus solemas
hostibus heterodoxis condescendere maioris boni intui:
tu. Pono casum. Est in sylva duensi territōio apud
Belgas tractus celeber et dives qui Mæria dicuntur,
in quo Hollandi sylva-ducis occupata duos Prædicantes
expulerunt; nos regessimus: ijsi sub ioenia capitis inter:
dixerunt territorium omni Clerico, et id tam severè, ut
cum literas securitatis publicæ (Crassaportæ) concue:
dunt Antuerpiâ Coloniā transiuntibus, exiujant
Mæriam velintq; ut ille angulus, quem iter regium
dividit, circumneatur potius, quām transcatur. Cum
igitur haec disputantur, Mæria Regi Catholico et Hol:
lando Calvimano contribuit, utriq; ratet; utriq; vec:
tigalia (vocant contributiones) pendit; ab utroq; oper:
itur, a neutrō clauditur. Ibi Prædicantes non tolerantur
Hispania, Hollandia ibidem Sacerdotes non tolerantur;
ergo miseri rustici, utriusq; religionis ignari, vivere
coguntur ut athei, mori ut canes. Peto igitur quid
Deo sit gratius, quod duo illi Prædicantes toleren:
tur, et triginta aut plures nostri Sacerdotes mane:
ant, ut ab illis excitati diligenter studeant, et ac:
curatiū populo instituendo ad laborent, an vero quod
illi duo abigantur, ita ut et nostri etiam abigi debe:
ant. Quod decem aut pluribus annis rustici, suo in:
genio indevoti et indociles, usu sacramentorum
careant, sua conscientia immemores vivant, et
impoenitentes moriantur? Videunt Catholici
Regis ministri, quoniam enim uel zelum nostrum
viribus protegamus (vana enim sine viribus ira)
nec irritare hostem debemus, ubi evidenter sicutur

Finis pu:
blicus.

An permitti:
minora pos:
sunt mala,
ne maiora
subveniant!

An in Mæ:
riâ sint to:
lerandi Præ:
dicantes?

exponere pro defensione virtutis: et Rēpublicam
analogiā servatā privato homini similem debere su- fīnis pū-
blicus.
am perennitatem procurare, non tamen cum religio-
nis aut etiam virtutis iacturā. Præstat non esse
quam hereticam esse; præstat occasum rati, quam sic:
lerata felicitate abuti. At his non obstantibus solemus
hostibus heterodoxiū condescendere maioris boni intui-
tu. Pono casum. Est in sylva ducensi territoio agud
Belgas tractus celeber et dives qui Māeria dicitur,
in quo Hollandi sylva-ducis occupata duos Prædicantes
exposuerunt; nos regessimus: ipsi sub iheronā capitū inter-
dixerunt territorium omni Clerico, et id tam severè, ut
cū literas securitatis publicæ (passaporto) conce:
dunt Antuerpiā Coloniam transeuntibus, exiujant
Māriam velintq; ut ille angulus, quem iter regium
dividit, circumneatur potius, quam transculatur. Cum
igitur hæc disputantur, Māria Regi Catholico et Hol:
lando Calvino contribuit, utrius patet; utrius vec:
tigalia (vocant contributiones) pendit; ab utroq; oper:
itur, a neutrō clauditur. Ibi Prædicantes non tolerat
Hispania, Hollandia ibidem Sacerdotes non tolerat;
ergo miseri iustici, utriusq; religionis ignari, vivere
coguntur ut athei, mori ut canes. Peto igitur quid An in Māe
riā sint to
lerandi Præ
dicantes?
Deo sit gratiūs, quod duo illi Prædicantes toleren:
tur, et triginta aut plures nostri Sacerdotes mane:
ant, ut ab illis excitati diligentius studeant, et ac:
curatiū populo instituendo adlaborent; an vero quod

Non sunt
facienda
mala utre-
niant bona.
Ab bene toler-
ari possunt ma-
la, ne maios-
ra succedant.

Regem Hispaniae nulli pago posse perficere Prodi-
dicantem Haereticum; at ab alio prefectum, si non
habeat vires ut suos protegat, et tamen eiusdem Pro-
dicantis expulsio pluribus nocere possit, ut in Maëstria
visum, posse illum tolerare, et rem dissimulando igno-
ranti simillimum posse tempus et occasionem ex-
pectare.

Tempus. Quando.

De Tempore et eiusdem accidentibus uberioris olim
cum Physicam et Metaphysicam ad mores transtu-
si. Nunc addenda aliqua, qua Politica specialiter
serviunt.

Quid civili-
ter sit exi-
lium per-
petuum?

An in mis-
erijs aterni-
tas sint de-
cem anni?

Vsus ratio-
nis politi-
cus non con-
tingit ante
annum sepi-
timum.

Solent rei condemnari perpetuo exilio,
et statim inquiritur, quanta sit politica aeternitas?
Porro in homine privato non est diurnior vita;
haec enim duas sententias (nimium, Petrum aeterno
exilio condemnamus, et Petrum, ut tota exiles vita
condemnamus) arguissolent. Sed neque politica vita
naturalem exequat. creditur enim homo miser, qui
est opprobrium hominum et abiectio plebis, non pos-
se ultra annos decem paupertinam suam vitam ho-
lerare; adeoq; apud multas nationes sententia, que
poenas perpetuas infligunt, intelliguntur decen-
tes; quas si condemnatus superet, dicitur per acci-
dens supervivere, nec lege damnatoria teneri; quo-
niam haec nomine totius vitae, intellexit decem soli-
dos annos. Scio esse etiam Respublicas qua servici-
us procedant, et ideo hanc doctrinam apud multas
nationes habere locum dixi, apud omnes non dixi.

Vsus rationis physice saxe utius al-
luet, at politice tantum anno completo septimo;
unde doctorum opinione, qui anno etatis sue sex-
to habuerit ingenium clarissimum, voluntatem li-
berimam, dicendus erit habere usum rationis na-
turalem, non tamen politicum, et consequenter.

legibus naturali et divina, non tamen humanis te-
neri. Quam ob rem huiuscemodi puerus peccaret mor-
taliter, si perjurium committeret; non tamen vel ve-
nialiter, si carnes die veneris comederet: quoniam lex
naturalis habenti usum rationis naturalem est
posita; et Ecclesiastica non nisi habenti usum politi-
cum.

Te iunio Ecclesia, clemens mater, debiles
obstringere non vult. at ~~at~~ ^{Neque pueros} ~~cas~~ ^{nec senes} politice debilis in puer-
is est ad vigesimum primum annum completum; in
senibus a sexagesimo secundum multorum opinionem. ^{obligatio =}
^{iunij lex:} ^{quoniam} ^{sunt pueri,}
^{et senes.}

Ex his privati temporis considerationi-
bus emanat lux, vi cuius possimus controversiam
difficiliorum illustrare, et publici temporis mensu-
ram exacte cognoscere. Petitur, An Catholicus Pun-
ceps cum Heretico possit pace aeterna vinciri, et in-
ire aeternae concordiae contractum? Porro si aeternitas,
sonet realem et physicam perpetuitatem, suas diffi-
cilitates patietur sententia utragz; et asserens pos-
set non credi tutâ, nec defensibilis nisi forte eo duo
mala venerint, ut utrumq; perpetuum sit, et debea-
mus obviam ire maiori minimum permittendo.
At si aeternitatis vocabulum sumatur politice, ulve-
ri sumi debet, non erit resolutio difficultis. Hicebam
aeternitatem politicam hominis privati et afflicti non
ascendere ultra decem annos, adeoq; pariformiter de
Republicâ philosophor, et dico publicam duorum Po-
uerorum concordiam, tametsi dicatur aeterna, in a-
eternum non esse; sed talem omnino qualem fuerunt
sexcentæ alia, quæ hinc inde magnis sacramentis
firmitate, tandem ruptæ. et si legamus historias, vix
ad quadragesimum aut sexagesimum annum viola-
to. O quoties Hispania Galliagz (Catholicissima
et Christianissima Regiones sunt) aeternam pacem

Quid et qu-
anta sit
aeterna
pax.

Quanta de-
ceti civi-
lis aeterni-
tas?

iuramento firmarunt! o quoties illam abruperunt!
nec statim altera de periurio est arguenda; morali-
ter enim impossibile est, ut scyphus vitreus semper
serviat, nec unquam frangatur; et cum in Politicā
delicata sint omnia, politice impossibile est annos
quinquaginta elabi, quin multa inter duos confines po-
nulos (et si different religione praeiure) intercurrant,
quaes sint novarum dissensionum occasio. Quam ob-
rem pax, quae alias ex vi contractus perpetua esse
debet (Asserium enim, quod docet haeticus non esse
An sit Ha-
tico fides
servanda?
sewandam fidem, non est in fide tutum; illam enim
ludibrio exponeret; nec unquam possemus ab aliis se-
curitatem habere, si non possemus dare) vitrea
semper est, et si non ab intrinseco, frangibilis tamen;
videlicet si novae occurrant cause, quae inter homines
longo tempore vitari non solent; adeoq; nec politice
possunt. Nec dicenda haec concordia scientia aut
conscientia humanae fragilitatis, veracitati contrac-
tus aut etiam iuramenti obsistere; partim enim vite-
nebor aeternum quiescere, ni novae cause et rationes
emergant; hoc pollicor, hoc militari sacerdoto con-
firmo; et tamen prævideo securissime non fore mo-
raliter possibile, ut qui religione dissentiant, mori-
bus aeternum consentiant; præiure si non iam con-
termini, sed intermixti; et ideo Aeternalis nomine
intelligo indeterminatum tempus; breve tamen.

Vbi Locus, Situs.

An pendeat
à loco Re-
publica?
Res publica in loco est, nec tamen à loco dependet.
multa corpora mystica mutari vidi, et illas à
membrorum politicorum integritate ad alias regio-
nes transire. Mutantur Universitates, Monasteria,
Exeritus, Familiae; quae omnia, et res publicae sunt,
et suam integritatem in ipsa translatione conservant.

Transferuntur et populi, aut violentia victoris, aut animositate victori. Sic Gottos, Alanos, Vandalo, Suevos, Boios, Francos Romanos, Iberos, Hispanos, Lusitanos et alias nationes egressas, legimus novas regiones invasisse, subiugasse, occupasse; et in transmigratione ipsa censuisse sibi patriam, non iam esse regionem desertam, sed invasam.

Sed hæc sunt physica Politicorum loca;

sed et dantur politica; nam in bene gubernata Republica regniuntur Superiores et Inferiores, Piores et Postiores qui suos gradus conservant, et inter se politice ordinantur. Sed scripsi et inscripsi LIBRAM de præcedentia, et ideo impræsentiarum nono calatum.

Habere.

Habentur politice divitiae, fundi, domus, aries, urbes, provinciae; imo et amici.

Porò quæstio illa, quæ interrogat, An
mare haberi politice possit? est aquipollens huic, An
mare capax sit passivi dominij? hoc est, An dari in
mundo possit homo, qui sit verus et legitimus dominus
maris? Quam ego in morali Theologiam uberiori et cla-
rius expono.

An posside-
ri Mare pos-
sit?

De terra et rerum terrenarum domi-
nio disputat Theologia magna pars: ubi multa re-
perientur supra vulgus examinata, quæ erunt val-
de necessaria Conscientijs sedandis et Moralitatibus
intelligendis.